

UDRUGA ZA PRIRODU, OKOLIŠ I ODRŽIVI RAZVOJ

Izvještaj o radu

1.1.2019. – 31.12.2019.

Temeljem odredbe Članka 41. Statuta Udruge za zaštitu prirode, okoliša i održivi razvoj Sunce (KLASA: UP/I-230-02/15-01/1016, URBROJ: 2181-06-16-10-SG, 15. veljače 2016.), na sjednici Skupštine održanoj 29. srpnja 2020. godine usvojila je „Izvještaj o radu“ za 2019. godinu.

Izvještaj o radu

1. 1. 2019. – 31. 12. 2019.

Udruga za zaštitu prirode, okoliša i održivi razvoj Sunce (skraćeni naziv: Udruga Sunce Split)

Obala hrvatskog narodnog preporoda 7/III, HR-21000 Split

DATUM OSNIVANJA

1998. godine

UKUPAN BROJ ČLANOVA

286

UKUPAN BROJ AKTIVNIH ČLANOVA

26

VIZIJA UDRUGE

Očuvana priroda i okoliš temeljne su vrijednosti društva u kojem se gospodarenju pristupa kroz primjenu odrednica održivog razvijenja.

SADRŽAJ

1.UVOD.....	1
2. AKTIVNOSTI I REZULTATI DJELOVANJA PROGRAMA I ODJELA.....	3
2.1. Program zaštite prirode	3
2.2. Program zaštite okoliša i održivog razvoja.....	20
2.3. Odjel prava okoliša.....	28
2.4. Odjel za edukaciju i informiranje javnosti.....	34
2.5. Sudjelovanje u kreiranju javnih politika	42
3. UNAPRJEĐIVANJE ORGANIZACIJE RADA I UPRAVLJANJA UDRUGOM	45
3.1. Razvoj upravljačkih i izvršnih struktura Udruge Sunce Split i jačanje upravljačkih praksi uteviljenih na principima dobrog upravljanja	45
3.2. Reorganizacija rada.....	45
3.3. Financijsko planiranje	45
4. EVALUACIJA RADA, EDUKACIJA I USAVRŠAVANJE ZAPOSLENIKA I VOLONTERA	46
4.1. Stabilizacija tima i razvoj ljudskih potencijala i ciljanih kompetencija.....	46
5. LJUDSKI KAPACITETI I STRUKTURA UPRAVLJANJA	48
5.1. Članstvo	48
5.2. Upravni odbor	48
5.3. Zaposlenici	49
5.4. Volonteri	50
5.5. Programi društveno-korisnog učenja	52
6. UMREŽAVANJE I PARTNERSTVA	53
7. VIDLJIVOST I ODNOSI S JAVNOŠĆU	56
8. PRONALAŽENJE SREDSTAVA	58
8.1. Natječaji za bespovratna sredstva	58
8.2. Društveno poduzetništvo i samofinanciranje.....	60
9. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJ.....	64

1.UVOD

Brojni pomaci na programskoj razini, ali i na organizacijskoj, obilježili su 2019. godinu. Nastavili smo jačati kapacitete u području zaštite prirode i okoliša, okolišnog prava i edukacije, istraživanja mora, izrade stručnih studija i planova upravljanja te prepoznatljivosti Udruge kao relevantnog dionika na ovim pitanjima.

Na organizacijskoj razini osnovana su dva odjela – Odjel prava okoliša te Odjel za edukaciju i informiranja javnosti. Oba odjela horizontalno povezuju programske i ostale aktivnosti Sunca te nam omogućuju još bolje postizanje postavljenih ciljeva Udruge.

U okviru Programa zaštite prirode uspješno je provedeno niz usluga povezanih s istraživanjem mora i upravljanjem morem i zaštićenim područjima, a intenzivala se i provedba *LIFE Artina* projekta te nekoliko *Interreg* projekata povezanih s tematikom očuvanja mora. Analizom pravnog okvira i komunikacijom s ribarima došlo je do značajnijeg doprinosa u održivom ribolovu i uspostavi zajedničkog upravljanja. Po prvi put smo sudjelovali, u okviru konzorcija (tvrtka Safege, Udruga *Biom* i Udruga Sunce Split), na natječaju Ministarstva zaštite okoliša i energetike (kao naručitelja) za Uslugu izrade upravljanja područjima ekološke mreže *Natura 2000* i zaštićenim područjima. Provedba je Usluge odobrena i započeta u 2020. Nastavili smo se baviti i problematikom otpada iz mora, kao jednog od rastućih problema u morskom okolišu. Također je dovršen i nacrt Akcijskog plana za upravljanje posjećivanjem u značajnom krajobrazu „Sjeverozapadni dio Dugog otoka“.

Organizacijom „Konferencije o volontiranju u zaštićenim područjima“ uspješno je završen projekt "VOLontraj za PRIRODU, VOLontraj za SEBE! – školski volonterski program u zaštićenim područjima prirode“, kojim smo educirali i uključili u volontiranje u zaštićenim područjima čak 70 školskih volontera. Rad na razvoju volontiranja u zaštićenim područjima nastavljen je uslugom razvoja novih volonterskih programa za Nacionalni park *Mljet*.

U okviru Programa zaštite okoliša intenzivala se suradnja na lokalnoj razini i po pitanju Park-šume *Marjan* i sanacije od najezde potkornjaka kao i po pitanju gospodarenja otpadom u Splitu te edukacije i informiranja građana o ovoj temi. Ipak, unatoč suradnji s Gradom Splitom na ovim pitanjima, situacija s Park-šumom *Marjan*, kao ni s gospodarenjem otpadom, i dalje nije zadovoljavajuća. Uspješnu suradnju ometao je veliki utjecaj politike i pojedinačnih interesa koji sprječavaju rješavanje problema i fokusiranje na ostvarenje zajedničkih ciljeva.

Nadalje, izrađene su stručne analize zakonodavstva povezanog sa zaštitom prirode i okoliša te se, osim navedenim, radom Odjela prava okoliša nastavilo doprinositi razvoju prava okoliša u Hrvatskoj i uključivati u značajne okolišne postupke. Dio postupaka okončan je u korist Udruge Sunce Split. Aktivnosti Odjela za edukaciju i informiranje javnosti velikim su dijelom bile usmjerenе na edukaciju o održivom gospodarenju otpadom pa je Udruga Sunce Split prepoznata kao značajni akter u provođenju i organiziranju ove vrste edukacije za različite ciljane skupine. Ovo je prepoznavanje omogućilo uspješno sudjelovanje na natječajima i dobivanje niza usluga na ovu temu. Također smo nastavili provoditi i razvijati programe društveno-korisnog učenja te smo pri obilježavanju 45 godina od osnutka Ekonomskog fakulteta u Splitu primili priznanje za suradnju i razvoj društveno-korisnog učenja na ovom fakultetu.

Tijekom 2019. sklopili smo i sporazum o suradnji sa Splitsko-dalmatinskom županijom u svrhu dugoročne suradnje i promocije održivog turizma te suradnje u okviru programa okolišno-odgovornog upravljanja malim turističkim objektima (*Dalmatia Green*). Sve ove aktivnosti popraćene su znatnim komunikacijsko-promotivnim aktivnostima pa je prisutnost u medijima bila više nego dvostruko u odnosu na 2018., odnosno najveća u posljednjih pet godina.

Također, istaknuli bismo kako je na godišnjoj razini broj zaposlenih na puno radno vrijeme s 11 zaposlenika u 2018. narastao na 14,7 zaposlenika u 2019. godini. Istovremeno se udio samofinanciranja gotovo trostruko povećao, sa 6,6 % na 18,2 %. Izazovi s kojim smo se suočavali tijekom 2018., poput sve većeg broja projekata koji ne uključuju predfinanciranje i zahtijevaju veći iznos sufinanciranja, administrativna opterećenja pojedinih EU projekata te fluktuacija zaposlenika, nastavili su se i u 2019. Ipak, svi ovi izazovi uspješno su riješeni. Zbog primjene novih propisa prema kojima se u sustav PDV-a ulazi tijekom godine kada ostvarena vrijednost isporuke dobara ili obavljenih usluga dostigne svotu veću od 300.000,00 HRK, od 1. 10. 2019. ušli smo u ustav PDV-a. Ulazak u sustav tijekom godine izazvao je određene izazove u naplati PDV-a za one usluge koje su ugovorene dok još nismo bili u sustavu.

U nastavnom poglavlju slijedi pregled programskih aktivnosti kao i aktivnosti vezanih uz organizacijski razvoj u 2019. godini. Detaljnije obavijesti o provedenim aktivnostima redovito objavljujemo na službenoj stranici Udruge (www.sunce-st.org) te službenoj Facebook stranici, ali i na mrežnim i Facebook stranicama izrađenima u okviru pojedinih projekata.

2. AKTIVNOSTI I REZULTATI DJELOVANJA PROGRAMA I ODJELA

2.1. Program zaštite prirode

U okviru Programa zaštite prirode u 2019. godini provodili su se dolje navedeni projekti i usluge.

Kao i u prethodnim godinama pružene usluge podudarale su se sa specifičnim ciljevima Strateškog plana Udruge.

Projekt „ML-REPAIR – REducing and Preventing, an Integrated Approach to Marine Litter Management in the Adriatic Sea“

Cilj/svrha projekta	sprečavanje i smanjenje unosa i raspršivanja otpada u Jadranskom moru
Nositelj projekta	CA' Foscari Fakultet, Sveučilište u Veneciji
Projektni partneri	talijanski Nacionalni Institut za zaštitu okoliša i istraživanje (ISPRA), Udruženje M.A.R.E. i LIMOSA iz Italije te Institut za oceanografiju i ribarstvo, Javna ustanova RERA S.D. za koordinaciju i razvoj Splitsko-dalmatinske županije te Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce
Donatori projekta	EU (u okviru 2014 – 2020 Interreg V-A, Italy – Croatia CBC Programme) i Vladin ured za udruge
Trajanje projekta	1. 1. 2018. – 30. 6. 2019 (projekt je naknadno produžen do 30. 9. 2019.).
Proračun projekta	Ukupni iznos projekta je 1.007.093,20 EUR, od čega Program financira ukupno 856.029,20 EUR. Ukupni odobreni iznos proračuna za projekt za Udrugu Sunce Split iznosi 134.485,00 EUR pri čemu je potrebno osigurati 15 % sufinanciranja. Ured za udruge Vlade RH odobrio je sufinanciranje u iznosu od 14.120,93 EUR.

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- Distribuirani su plakati i naljepnice izradene u okviru projekta. Budući da su papirnate pepeljare bile iznimno popularne, izrađeno je 3000 novih komada. Pepeljare su podijeljene na festivalima (LUZ festival na Lastovu u lipnju 2019. i Bokun festival u Trogiru u kolovozu 2019.) i stavljene u džepove kabina za presvlačenje na plažama u okolini Trogira i Čiova (plaže Miševac, Tri sestrice i Lučica te plaža hotela Sveti Križ).
- Izložba za djecu „Plasticamente“ o morskom otpadu postavljena je u trgovackom centru City Galleria u Zadru od 28. 1. 2019. do 5.2. 2019., u Prirodoslovnom muzeju u Rijeci od 11. do 22.3. 2019. te u Prirodoslovnom muzeju u Dubrovniku od 8.4. 2019. do 27.5. 2019. Zbog dobre medijske pokrivenosti, zaprimili smo određeni broj upita za dodatno održavanje izložbe pa je ista održana i u Komiži od 30. 5. do 12.6. 2019. u Kulturnom centru Ivana Vitića. Uz izložbu održana je i poludnevna radionica za djecu za 40 učenika OŠ Komiža.

- Održane su i jednodnevne izložbe sakupljenog morskog otpada na ribarnicama u Zadru, Rijeci, Dubrovniku i Splitu. Na spomenutim ribarnicama izlagao se otpad sakupljen tijekom akcije čišćenja plaže Zaglav na otoku Visu. Izložbe su održavane petkom kako bi se doprlo do što većeg broja ljudi i time podigla svijest lokalne zajednice. Izložba na ribarnici u Rijeci održala se 22. 3. 2019., u Zadru 29. 3. 2019., u Dubrovniku 26. 4. 2019., a u Splitu 10. 5. 2019. Naknadno smo dobili upite za održavanje izložbe na Braču 10. 5. 2019. i za vrijeme akcije čišćenja podmorja u Tribunjku 16. 5. 2019.
- Udruga Sunce Split nastavila je provoditi poludnevne radionice za školsku djecu tijekom održavanja „Plasticamente“ izložbe u Zadru, Rijeci i Dubrovniku, a na radionicama je sudjelovalo: 181 djece u Zadru (OŠ Smiljevac), 142 u Rijeci (OŠ Nikola Tesla, OŠ Pehlin, OŠ Brajda, OŠ Pod Murvica i CSO Moje mjesto pod Suncem) i otprilike 30 u Dubrovniku.
- Nastavljena je provedba trodnevnih radionica započetih u 2018. godini s teorijskim dijelom. U radionice su bili uključeni učenici viših razreda osnovnih škola (OŠ Kamen-Šine, OŠ Visoka, OŠ Žnjan-Pazdigrad, OŠ Skalice). S učenicima je nastavljen rad na terenskom i projektnom dijelu radionica. Terenski dio održan je za 77 učenika iz spomenutih škola, a uključivao je organiziran put na obližnje plaže (Omiš i Pantan) kako bi proveli istraživanje o morskom otpadu prema protokolu (22. i 28. 3. te 2. 4. 2019). Nakon toga, učenici su izradili svoje osobne razredne projekte (kao dio praktičnog dijela trodnevne radionice) koje su prezentirali za vrijeme zadnje radionice organizirane posebno u svakoj školi (27. 5. 2019. u OŠ Žnjan-Pazdigrad i OŠ Kamen-Šine, 3. 6. 2019. u OŠ Skalice te 10. 6. 2019. u OŠ „Visoka“).
- Udruga Sunce Split razvila je i podijelila upitnik o aktivnost Fishing for Litter 25 predstavnika ribarskog sektora. Upitnik je ispitivao o dobroj praksi, učinkovitim promotivnim materijalima, distribucijskim kanalima i želji za sudjelovanjem. Na temelju rezultata napravljen je videoisječak o aktivnosti Fishing for Litter u Hrvatskoj kao primjer dobre prakse. Također, jedna radionica je organizirana u Tribunjku (18. 4. 2019.) s predstvincima ribarskog sektora (Ribarska zadruga Tribunj, FLAG-ovi, ribari) pri čemu je dogovoren sadržaj i scenarij videoisječka, a videoisječak je napravljen i distribuiran DVD-ovima i e-poštom u kolovozu i rujnu svim bitnim dionicima. Konačna verzija videoisječka napravljena je 15. 8. 2019.

Slika 1 Izložba "Plastična (noćna) mora" (arhiva Udruge)

Slika 2 Izložba o morskom otpadu (arhiva Udruge)

Projekt „Plastična (noćna) mora“

Cilj/svrha projekta	Opći je cilj projekta smanjenje količine morskog otpada u Jadranskom moru. Specifični ciljevi projekta su: podizanje razine svijesti lokalne zajednice, posebno djece, provedbom edukativnih aktivnosti; direktno uklanjanje otpada s morskog dna organiziranjem ronilačkih akcija čišćenja podmorja; informiranje šire javnosti o problematiki morskog otpada u svrhu poticanja na aktivno uključivanje u rješavanje ove problematike.
Nositelj projekta	Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce
Projektni partneri	Hrvatska gorska služba spašavanja – stanica Split, Ispostava Brač te Geopark Viški arhipelag
Donatori projekta	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
Trajanje projekta	12. 6. 2019. – 12. 2. 2020.
Proračun projekta	Ukupni iznos projekta je 83.348,00 HRK od čega je sufinanciranjem FZOEU odobreno 33.339,20 HRK (40 %). Projekt najvećim dijelom predstavlja sufinanciranje projekta <i>ML-REPAIR</i> .

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini (uz sufinancirane aktivnosti projekta *ML-REPAIR-a*):

- Akcija čišćenja obale i podmorja uvale Pasika organizirana je i provedena 24. 8. 2019 (općina Milna), a 3. 11. 2019. akcija čišćenja podmorja gradske plaže grada Milne na otoku Braču. Ronioci Udruge Sunce Split, Ronilačkog centra *Draulik* i HGSS-ove ispostave Brač sakupili su sa suradnicima (volonterima Udruge podvodnih aktivnosti *Rostrum* i Podvodno istraživačkim klubom *Mornar*) sav makro-otpad na koji su naišli na navedenim lokacijama. Sakupljeni su otpad izvadili iz mora i predali ga komunalnim djelatnicima koji su ga adekvatno zbrinuli. Događaj se obilježio fotografijama i videomaterijalima. Na prvoj akciji sudjelovalo je 40, a na drugoj 15 ronioca. Ukupno je sakupljeno i adekvatno zbrinuto 1660 kg makro-otpada s plaže i morskog dna uvale Pasika i podmorja gradske plaže grada Milne na otoku Braču.
- Na samim akcijama potaknut je interes mnoštva volontera i prolaznika-dobrovoljaca za rješavanje problema otpada u moru, a opća je javnost informirana o tematiki popratnim člancima na društvenim mrežama.
- Ojačana je suradnja s Ronilačkim centrom *Draulik*, volonterima HGSS-ove ispostave Brač, Udrugom podvodnih aktivnosti *Rostrum* i Podvodno istraživačkim klubom *Mornar*. Ova je suradnja bitna za provođenje budućih sličnih akcija.

Slika 3 Akcija čišćenja obale i podmorja uvale Pasika (arhiva Udruge)

Slika 4 Akcija čišćenja podmorja gradske plaže grada Milne na otoku Braču (arhiva Udruge)

Projekt „LIFE Artina“ – „Mreža za očuvanje morskih ptica u Jadranu“ – „Seabird Conservation Network in the Adriatic“

Cilj/svrha projekta	Opći je cilj <i>LIFE Artina</i> projekta stvoriti preduvjete za proglašenje novih morskih područja očuvanja značajnih za morske ptice u Hrvatskoj (POP). Ova su područja prepoznata kao ključna područja te je nužno razvijanje dodatnih mjera za njihovo očuvanje. Specifični ciljevi projekta su: identifikacija glavnih područja očuvanja značajnih za ptice (POP) u južnom dijelu Hrvatske koja su značajna za sredozemnog galeba, kaukala i gregulu; razumijevanje i procjena glavnih negativnih utjecaja na populaciju morskih ptica na kopnu i na moru te definiranje aktivnosti koje će ih ublažiti; smanjenje populacije stranih kopnenih invazivnih vrsta (crni štakori) koje negativno utječe na gniježđenje cjevonosnica (kaukal i gregula) te kontroliranje populacije galebova klaukavaca na području gniježđenja sredozemnog galeba.
Nositelj projekta	Udruga <i>Biom</i>
Projektni partneri	Udruga Sunce Split, Javna ustanova <i>Park prirode Lastovsko otočje</i> i BirdLife Malta
Donatori projekta	LIFE Program Europske unije, Ured za udruge Vlade RH, Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost
Trajanje projekta	1. 9. 2018. – 31. 8. 2023.
Proračun projekta	Ukupan proračun projekta iznosi 1.921.387 EUR. Doprinos Programa LIFE Europske unije iznosi 1.152.832 EUR (60 % ukupnog proračuna projekta).
Projekt sufinancira	Ured za udruge, Vlada Republike Hrvatske (74.204,80 EUR) i Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost (301.700,34 HRK). Ukupan odobren iznos proračuna projekta za Udrugu Sunce Split je 461.488,00 EUR, pri čemu Sunce treba osigurati 184.579,00 EUR sufinanciranjem (40 %).

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini (Udruga Sunce Split):

- Izrađen je vizualni identitet projekta, mrežna stranica te komunikacijski i promotivni materijali koji se kontinuirano dijele korisnicima (logo, banner, letci, majice, šalice, naljepnice, privjesci za ključeve, cjevasti šalovi, ruksaci, 3D modeli ptica, čizme i jakne, plakati o otpadu iz mora i magnetne naljepnice).
- Provedena je kontinuirana promocija projekta u medijima.
- Od 1. do 24.8.2019. na Lastovu je osmišljena i organizirana izložba o morskim pticama.
- Organizirano je početno predstavljanje projekta na Lastovu 3.5.2019.
- Od 20. do 25.10.2019. osmišljen je i proveden monitoring otpada iz mora na području PP Lastovsko otočje.
- Izrađena je Stručna podloga za procjenu utjecaja ribolovnih aktivnosti na morske ptice.

- Osmišljen je i tijekom prosinca 2019. djelomično proveden upitnik za profesionalne ribare o njihovoj interakciji s morskim pticama.
- Projekt je 17.12.2019. predstavljen lokalnoj zajednici i ribarima u Komiži (Vis).
- U studenom 2020. osmišljena je metodologija i upitnici za procjenu predodžbe i stavova projektom ciljanih skupina (za lokalu zajednicu i posjetitelje te djecu koja će sudjelovati u projektnim aktivnostima).

Slika 5 Promotivni materijali LIFE Artina projekta (A. Miletić)

Slika 6 Predstavljanje projekta LIFE Artina u Komiži (A. Miletić)

Projekt „Čuvari morskih ptica“ – „Adriatic Seabird Guardians“

Cilj/svrha projekta	Projekt ima za cilj provesti konkretnе aktivnosti usmjerenе zaštiti triju ugroženih morskih ptica na području južnog Jadrana – Lastovskog otočja: sredozemni galeb (<i>Larus audouinii</i>), kaukal (<i>Calonectris diomedea</i>) i gregula (<i>Puffinus yelkouan</i>). Većina aktivnosti usmjeren je na rješavanje izravne i najznačajnije prijetnje ovim pticama, štakora, odnosno njihovoj eradicaciji na kolonijama gdje se ove ptice gnijezde.
	Projekt se također bavi praćenjem otpada iz mora i utvrđivanjem interakcije između ribara i morskih ptica, posebice udjelom slučajnog ulova ptica tijekom ribolovnih aktivnosti te mogućnostima prilagodbe načina ribolova u svrhu smanjenja slučajnog ulova. Dio se aktivnosti odnosi i na podizanje svijesti o problematici otpada iz mora te čišćenje plaža. Projekt je komplementaran s projektom <i>LIFE Artina</i> pa se ova dva projekta jednim dijelom međusobno sufinanciraju, pogotovo u aktivnostima koje provodi Udruga Sunce Split.
Nositelj projekta	Udruga Biom
Projektni partneri	Javna ustanova Park prirode <i>Lastovsko otočje</i> i Udruga Sunce Split
Donatori projekta	Fondacija Segre
Trajanje projekta	1. 5. 2019. – 20. 4. 2022.
Proračun projekta	26.520,00 EUR

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini (Udruga Sunce Split) komplementarni s projektom *LIFE Artina*:

- Osmišljen je i u razdoblju od 20. do 25. 10. 2019. proveden monitoring otpada iz mora na području PP *Lastovsko otočje*.
- Izrađena je Stručna podloga za procjenu utjecaja ribolovnih aktivnosti na morske ptice.
- Osmišljen je i u prosincu 2019. dijelom proveden upitnik za profesionalne ribare u vezi s njihovom interakcijom s morskim pticama.

Slika 7. Sakupljanje otpada iz mora u svrhu praćenja stanja na otoku Lastovu (T. Šarčević)

Projekt „Innovative Exploitation of Adriatic Reefs in Order to Strengthen Blue Economy – ADRIREEF“

Cilj/svrha projekta	ispitati potencijal grebena u Jadranskom moru u svrhu jačanja Plave ekonomije
Nositelj projekta	Grad Ravenna (Comune di Ravenna)
Projektni partneri	Regionalna okolišna agencija Emilia Romagna (Agenzia regionale per la prevenzione l'ambiente e l'energia dell'Emilia Romagna), Nacionalno istraživačko vijeće (Consiglio nazionale delle ricerche, Roma), Regionalna okolišna agencija Puglia (Agenzia regionale per la prevenzione l'ambiente e l'energia della Regione Puglia), Nacionalni institut za oceanografiju i eksperimentalnu geofiziku (Istituto nazionale di oceanografia e di geofisica sperimentale, Trieste), Razvojna agencija Splitsko-dalmatinske županije – RERA, Razvojna agencija Zadarske županije – Zadra Nova, Sveučilište u Zadru, Institut Ruđera Boškovića, Pomorski fakultet u Rijeci te Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce
Donatori projekta	EU (u okviru 2014 – 2020 Interreg V-A, Italy – Croatia CBC Programme)
Trajanje projekta	1. 12. 2018. – 31. 5. 2021.
Proračun projekta	Ukupni je iznos projekta 2.814.830,00 EUR, od čega Program financira ukupno 2.392.605,50 EUR. Ukupan odobren iznos proračuna projekta za Udrugu Sunce Split je 135.430,00 EUR pri čemu Sunce treba osigurati 20.314,50 EUR sufinanciranjem (15 %). Ured za udruge Vlade RH je u 2019. odobrio je 70 % sredstava preostalog iznosa sufinanciranja, odnosno 14.220,15 EUR.

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- Postavljen je projektni tim unutar Udruge Sunce Split i definirane su njihove obaveze za vrijeme trajanja čitavog projekta.
- Članovi tima sudjelovali su na Upravnim vijećima i sastancima, donošenju odluka i finansijskom upravljanju projektom.
- Izrađena je studija slučaja za osam odabranih grebena u svrhu unaprjeđenja plavog gospodarstva.
- Nabavljena je ronilačka oprema koja će se koristiti pri monitoringu grebena.
- Članovi tima sudjelovali su u izradi pravne analize i usporedbe propisa EU, Italije i Hrvatske u vezi s pitanjem upravljanja i iskorištavanja prirodnih i umjetnih grebena.
- Članovi tima sudjelovali su u prikupljanju postojećih podataka o grebenima potrebnim za izradu Mape grebena Jadranskoga mora.

Projekt „Uspostava modela zajedničkog upravljanja malim gospodarskim ribolovom u Sredozemlju“ – „Transforming Mediterranean Small Scale Fisheries“

Cilj/svrha projekta	vratiti održivost ribarstva na Sredozemlju i poboljšati život i prihode malih gospodarskih ribara unapređenjem devet ribarskih zajednica u pilot-područjima u Turskoj, Hrvatskoj, Italiji i Grčkoj
	Ugovor se sklapa u okviru projekta kojeg u Hrvatskoj provodi WWF Adria s ciljem izgradnje lokalnih partnerstva radi učinkovitije i uspješnije provedbe ciljeva.
Donatori projekta	WWF Adria/The Foundation Ocean
Trajanje projekta	1. 9. 2017. – 31. 8. 2022. (ugovor Udruge Sunce Split traje od 1.8.2018. do 31.7.2022.)
Proračun projekta	21.000,00 EUR (ugovor Udruge Sunce Split)

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- Izrađen je prvi nacrt pritužbe (*complaint*) prema Europskoj komisiji povezano s derogacijom Mediteranske uredbe. Od 22. 10. provedena je uredba Komisije (EU) 2018/1586 o utvrđivanju odstupanja od Uredbe Vijeća (EZ) br. 1967/2006 u pogledu najmanje udaljenosti od obale, najmanje dubine mora i zabrane ribolova iznad zaštićenih staništa za ribolov obalnim mrežama potegačama u teritorijalnim vodama Hrvatske za obalne potegače.
- Izrađena je pravna analiza „Mogućnosti uspostave *co-management* modela upravljanja ribarstvom u RH“.
- Izrađena je Lokalna strategija za jačanje kapaciteta za male gospodarske ribare.
- Izrađen je prvi nacrt pravne analize okvira za regulaciju gospodarskog ribolova u PP *Lastovsko otočje*.

Projekt „SUSHI DROP – SUstainable fISHeries wIth DROnes data Processing“

Cilj/svrha projekta	razvoj podmorske bespilotne letjelice (<i>dron</i>) koja će biti dizajnirana za praćenje morskog dna, tj. bit će opremljena senzorima za utvrđivanje fizičkih, kemijskih i bioloških značajki podmorja te uspostava baze podataka otvorenog pristupa talijansko-hrvatskog istraživačkog tima u kojoj će se prikupljati i razmjenjivati dobiveni podaci Projektom se želi postići što bolje razumijevanje osjetljivosti staništa na današnje pritiske te osmislit i provoditi učinkovitije planove upravljanja morskim dobrom.
Nositelj projekta	Sveučilište u Bologni – Laboratorij za biologiju mora i ribarstvo, Fano
Projektni partneri	Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce (HR), Institut za oceanografiju i ribarstvo (HR), Marche regija (IT), Lokalna akcijska grupa u ribarstvu <i>Costa Dei Trabocchi</i> (IT) i Splitsko-dalmatinska županija (HR)
Donatori projekta	EU, Europski fond za regionalni razvoj u okviru Interreg V-A IT-HR CBC Programa (Prioritetna os 3 – <i>Environment & cultural heritage</i>)
Trajanje projekta	1. 1. 2019. – 30. 6. 2021.
Proračun projekta	Ukupni proračun projekta iznosi 1.7000.000,00 EUR. Sredstva programa (ERDF) iznose 1.450.000,00 EUR. Ukupni proračun za Sunce je 71.200,00 EUR od čega je potrebno osigurati 10.680,00 EUR sufinanciranjem.

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini (Udruga Sunce Split):

- Postavljen je projektni tim unutar Udruge te su definirane njihove obaveze za vrijeme trajanja čitavog projekta.
- Članovi tima aktivno su sudjelovali na Upravnim vijećima i sastancima, u donošenju odluka i finansijskom upravljanju projektom.
- Članovi tima sudjelovali su u odluci i pisanju izvještaja u odabiru dva područja na kojima će se provesti istraživanje podvodnim letjelicama na području Republike Hrvatske.
- Članovi tima sudjelovali su u izradi analize podvodnih letjelica.
- Projekt i projektne aktivnosti kontinuirano su se promovirale u medijima.

Projekt „SASPAS – Safe Anchoring and Seagrass Protection in the Adriatic Sea“

Cilj/svrha projekta	očuvanje i obnova morskih cvjetnica kroz postavljanje sigurnih sidrišta, obavljanja pilot-transplantacija morskih cvjetnica i obavljanje aktivnosti monitoringa i definiranje integriranog sustava upravljanja za morske cvjetnice u Jadranu
	Projekt se provodi na tri istraživačke lokacije: zaljev Panzano u Monfalconeu (IT), Nacionalni park <i>Kornati</i> (HR) i obala Brindisi u Parku prirode <i>Dune Costiere Torre Canne do Torre San Leonardo</i> (IT).
Nositelj projekta	Općina Monfalcone
Projektni partneri	Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce (HR), Selc Cooperative Company (IT), Nacionalni međusveučilišni konzorcij za znanosti o moru (IT), Privremeni konzorcij za upravljanje regionalnim Parkom prirode <i>Dune Costiere Torre Canne do Torre San Leonardo</i> (IT), Nacionalni park <i>Kornati</i> (HR), Sveučilište u Rijeci (HR), Consortium for The Coordination of Research Activities Concerning The Venice Lagoon System (IT)
Donatori projekta	EU, Europski fond za regionalni razvoj u okviru Interreg V-A IT-HR CBC Programa (Prioritetna os 3 – <i>Environment & cultural heritage</i>)
Trajanje projekta	1. 1. 2019. – 30. 6. 2021.
Proračun projekta	Ukupni proračun projekta iznosi 1.906.100,00 EUR. Sredstva programa (ERDF) iznose 1.620.185,00 EUR. Ukupni proračun za Sunce je 152.400,00 EUR od čega je potrebno osigurati 22.860,00 EUR sufinanciranjem. Ured za udruge Vlade RH u 2019. odobrio je 70 % sredstva preostalog iznosa sufinanciranja, odnosno 16.002,00 EUR.

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- Postavljen je projektni tim unutar Udruge i definirane njihove obaveze za vrijeme trajanja čitavog projekta.
- Članovi su tima aktivno sudjelovali na Upravnim vijećima i sastancima te u donošenju odluka i u finansijskom upravljanju projektom.
- Članovi tima sudjelovali su u provedbi preliminarnog istraživanja te ishođenju sve potrebne dokumentacije i dozvola od nadležnih tijela za istu svrhu.
- Članovi tima sudjelovali su u provedbi transplantacije strogo zaštićene vrste *Posidonia oceanica* s novom tehnologijom na prethodno odabranim lokacijama s oštećenim dnom u svrhu testiranja metode oporavka oštećenih dna sidrenjem.
- Članovi tima sudjelovali su u izradi izvještaja o procjeni i analizi potencijalnih pritisaka na strogo zaštićenu vrstu *Posidonia oceanica*.
- Članovi tima sudjelovali su u izradi projektnih letaka i e-biltena koji se redovito šalju dionicima.
- Projekt i projektne aktivnosti promovirale su se kontinuirano u medijima.

Slika 8 Transplantacija strogo zaštićene vrste *Posidonia oceanica* s novom tehnologijom na prethodno odabranim lokacijama unutar NP Kornati (T. Šarčević)

Slika 9 Pripremne radnje za transplantaciju vrste *Posidonia oceanica* (A. Rismondo)

Projekt „FAIRSEA – Fisheries in the Adriatic Region – a Shared Ecosystem Approach“

Cilj/svrha projekta	poboljšanje uvjeta za uvođenje inovativnih pristupa za održivo upravljanje ribarstvom u Jadranskoj moru, utemeljeno na razmjeni znanja i dijeljenju dobrih praksi među partnerima FAIRSEA projekt usmjeren je na ribarstvo, važnu gospodarsku djelatnost u Jadranskoj moru, posebno zbog njegove snažne kulturne, socijalne i ekonomsko uloge u regionalnim obalnim zajednicama.
Nositelj projekta	Instituto Nazionale di Oceanografia e Geofisica Sperimentale – OGS
Projektni partneri	Institut za oceanografiju i ribarstvo (HR), Hrvatska poljoprivredno-šumarska savjetodavna služba (HR), Consiglio nazionale delle ricerche – CNR (IT), Agenzia per i servizi nel settore agroalimentare delle Marche – ASSAM (IT), Coispa tecnologia & ricerca (IT), Consorzio nazionale interuniversitario per le scienze del mare (IT), Javna ustanova RERA SD za koordinaciju i razvoj Splitsko-dalmatinske županije (HR), Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce (HR), Gruppo di azione locale Venezia orientale (IT), Sveučilište u Splitu (HR), Associazione consiglio consultivo regionale del Mediterraneo (IT)
Donator projekta	EU, Interreg V-A IT-HR CBC Programa (Prioritetna os 1 – Blue innovation).
Trajanje projekta	1. 1. 2019. – 28. 2. 2021.
Proračun projekta	Ukupni proračun projekta iznosi 2.060.000,00 EUR (ERDF + Nacionalno sufinanciranje). Sredstva Programa iznose 1.751.000 EUR (ERDF). Ukupni proračun za Sunce je 105.000,00 EUR od čega je potrebno osigurati 15.750,00 EUR sufinanciranjem (Ured za udruge Vlade RH u 2019. odobrio je 70 % sredstva preostalog iznosa sufinanciranja, odnosno 11.025,00 EUR).

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- Članovi tima sudjelovali su na početnom sastanku projekta (*Kick off meeting*), u Trstu 6. 2. 2019. – 8. 2. 2019.
- Članovi tima sudjelovali su na 1. međunarodnom sastanku dionika (1 *International Stakeholder Meeting*) u Veneciji 21. 2. 2019.
- Zajedno s hrvatskim projektnim partnerima članovi tima sudjelovali su u izradi „Komunikacijskog plana na razini cijelog projekta“.
- Izrađeni su promotivni materijali projekta: platneni ruksaci, staklene boce (100), pamučne majice (120), višenamjenski cjevasti šalovi (120), kabanice (100) i nepropusne torbice za mobitel (120).
- Članovi tima sudjelovali su u izradi *Playdecide* igre za FAIRSEA projekt (tematika održivog ribarstva) te u prevođenju na hrvatski jezik.
- Članovi tima sudjelovali su u međunarodnoj Ljetnoj školi u Trstu 20. 6. 2019. kao moderatori (facilitatori) *Playdecide* igre koja je razvijena unutar ovog projekta.

- Članovi tima sudjelovali su na sastanku *Steering and Technical Committee* u Splitu 17. i 18. 9. 2019.
- Članovi tima osmislili su koncept radionica za učenike i studente te su održali tri teorijske radionice u Splitu (prezentacija projekta te prezentacija stanja ribolovnih vrsta u Jadranu): za učenike Škole za dizajn grafiku i održivu gradnju (program: Gimnazija održivog razvoja) 4. 11. 2019., za učenike Ekonomsko-birotehničke škole 5. 11. 2019. te za studente Sveučilišnog odjela za studije mora 12. 11. 2019.
- Članovi tima sudjelovali su na CROFISH sajmu ribarstva, ribarske opreme, akvakulture, sportskog ribolova i sportova na vodi, u Poreču od 22. do 23. 11. 2019. kako bi promovirali FAIRSEA projekt zajedno s projektnim partnerom Institutom za oceanografiju i ribarstvo iz Splita.
- Aktivnosti i vijesti vezane za projektne aktivnosti i tematiku održivog ribarstva kontinuirano su promovirane u medijima i na društvenim mrežama.

„Usluga vanjskog stručnjaka za konzultacije s upraviteljima zaštićenih morskih područja u sklopu projekta 'PHAROS4MPAS'“

Cilj/svrha projekta	pružanje je podrške CRA/PPA i Savjetodavnom odboru za kruzere, izletničke brodove i luke za kruzere u definiranju kapitalizacijske osnove (<i>capitalisation baseline</i>) navedenih komponenti te suradnja s upraviteljima zaštićenih morskih područja (ZMP) u cilju izrade specifičnih preporuka za različite ciljne skupine
Naručitelj usluge	PAP/RAC(CRA/PPA)
Vrijednost usluge	42.000,00 HRK
Trajanje projekta	9. 7. 2018. – 8. 7. 2019.

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- Na temelju upitnika o morskim zaštićenim područjima provedenog u 2018. godini, izrađen je završni izvještaj u kojem su analizirani postojeći pritisci i moguća rješenja za smanjenje utjecaja izletničkih brodova u zaštićenim područjima.
- Dani su komentari na kojima su prikupljene spoznaje integrirane u preporuke za upravitelje zaštićenih područja i donosioce odluka, a koje izrađuje PAP/RAC (CRA/PPA).
- Izrađena je publikacija „Safeguarding Marine Protected Areas in the Growing Mediterranean Blue Economy – Recommendations for the Tour Boat Sector“ u kojoj su objedinjene sve preporuke.

Usluga „Studija istraživanja podmorja u području ekološke mreže HR3000163 – Stonski kanal,“

Cilj/svrha projekta	izrada karte morskih staništa na području HR3000163 – Stonski kanal i uspostava praćenja stanja livada posidonije
Naručitelj usluge	Dubrovačko-neretvanska županija
Vrijednost usluge	58.000,00 HRK
Trajanje projekta	17. 12. 2018. – 17. 12. 2019.

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- Provedeno je terensko istraživanje i obrada podataka te su naručitelju dostavljena dva izvješća i prateći podaci.
- Izrađeno je izvješće „Kartiranje morskih staništa i vrsta na području ekološke mreže HR3000163 – Stonski kanal“.
- Izrađeno je izvješće „Utvrđivanje stanja naselja vrste *Posidonia oceanica* na području ekološke mreže HR3000163 – Stonski kanal“.

Usluga „Osmišljavanje i vođenje provedbe volonterskih programa za Nacionalni park Mljet“

Cilj/svrha projekta	Pružanje podrške JU NP Mljet u evaluaciji postojećih te osmišljavanju i provedbi novih volonterskih programa kroz tri paketa aktivnosti: A.1. Modeliranje volonterskih programa A.2. Razvoj volonterskih programa i izrada priručnika A.3. Pilot-provedba tri nova volonterska programa.
Naručitelj usluge	Javna ustanova Nacionalni park Mljet
Vrijednost usluge	70.500,00 HRK
Trajanje projekta	20. 5. 2019. – 20. 3. 2020.

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- Obrađeno je 86 evaluacijskih upitnika ispunjenih od strane volontera koji su sudjelovali na volonterskim programima JU Nacionalni park Mljet u razdoblju 2016. – 2019. te su rezultati i preporuke prezentirani JU Nacionalni park Mljet.
- Održana je radionica sa zaposlenicima JU Nacionalni park Mljet na kojoj su se prezentirali i raspravljali sljedeći elementi: evaluacija, naziv i opis poslova volonterskih programa, edukacija za koordinatora volontera.
- Osmišljena je i za djelatnike JU Nacionalni park Mljet provedena trening-radionica za razvoj volonterskih programa i jačanje kapaciteta koordinatora volontera.

Usluga „Izrada Akcijskog plana za upravljanje posjećivanjem u značajnom krajobrazu 'Sjeverozapadni dio Dugog otoka' (APUP)“

Cilj/svrha projekta	izrada Akcijskog plana za upravljanje posjećivanjem u značajnom krajobrazu „Sjeverozapadni dio Dugog otoka“ (APUP) te osmišljavanje ankete s ciljem istraživanja zadovoljstva posjetitelja područja plaže Sakarun (Dugi otok)
Naručitelj usluge	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Zadarske županije – <i>Natura Jadera</i>
Vrijednost usluge	82.000,00 HRK
Trajanje projekta	13. 2. 2019. – 31. 12. 2019.

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- APUP ZK SZ dio Dugog otoka izrađivan je tijekom 2019. godine kroz proces koji je uključivao prikupljanje i obradu postojećih informacija, interne radionice s predstavnicima JU *Natura Jadera*, radionice s dionicima te anketu za posjetitelje plaže Sakarun
- Održane su četiri interne radionice za zaposlenike JU *Natura Jadera* te tri radionice za dionike koje su obrađivale sljedeće teme:
 1. radionica za dionike 14. 5. 2019. u Zadru (21 sudionik)
Analiza stanja: atrakcijska osnova, pritisci, prepreke održivom posjećivanju
 2. radionica za dionike 10. 9. 2019. u Božavi (18 sudionika)
Ciljevi, aktivnosti: revizija predloženih ciljeva i aktivnosti, prioriteti, partnerstva
 3. radionica za dionike 5. 11. 2019. u Zadru (13 sudionika)
Zonacija: izrada prijedloga nacrt-a upravljačke zonacije
- Osmišljena je i provedena *on-line* anketa s ciljem istraživanja zadovoljstva posjetitelja područja plaže Sakarun (Dugi otok) te su obrađeni rezultati anketiranja u razdoblju od 12. 7. do 6. 9. 2019., koji su obuhvaćali ukupno 221 ispitanika. Konačan nacrt APUP-a je predan JU *Natura Jadera* u prosincu 2019.

Slika 10 Radionica s dionicima u sklopu izrade APUP ZK SZ dio Dugog otoka (V. Franić)

Usluga „Istraživanje podmorja područja HR3000162 – Rt Rukavac i Rt Marčuleti“

Cilj/svrha projekta	izrada karte morskih staništa na području HR3000162 – Rt Rukavac i Rt Marčuleti te uspostava praćenja stanja livada posidonije
Naručitelj usluge	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Dubrovačko-neretvanske županije
Vrijednost usluge	38.000,00 HRK
Trajanje projekta	11. 6. 2019.– 29. 11. 2019.

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- Provedeno je terensko istraživanje i obrada podataka te su naručitelju dostavljena dva izvješća i prateći podaci.
- Izrađeno je izvješće „Kartiranje morskih staništa i vrsta na području ekološke mreže HR3000162 – Rt Rukavac i Rt Marčuleti“.
- Izrađeno je izvješće „Utvrđivanje stanja naselja vrste *Posidonia oceanica* na području ekološke mreže HR3000162 – Rt Rukavac i Rt Marčuleti“.

Usluga „Monitoring livada morske cvjetnice Posidonia oceanica u Parku prirode Telašćica“

Cilj/svrha projekta	provedba redovitog monitoringa livada morske cvjetnice <i>Posidonia oceanica</i> u Parku prirode Telašćica
Naručitelj usluge	Javna ustanova Park prirode Telašćica
Vrijednost usluge	40.800,00 HRK
Trajanje projekta	12. 3. 2019. – 12. 3. 2020.

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- Provedeno je terensko istraživanje i obrada podataka te je naručitelju dostavljeno izvješće i prateći podaci.
- Izrađeno je izvješće „Praćenje stanja livada vrste *Posidonia oceanica* na području Parka prirode Telašćica“, 2019. godina.

2.2. Program zaštite okoliša i održivog razvoja

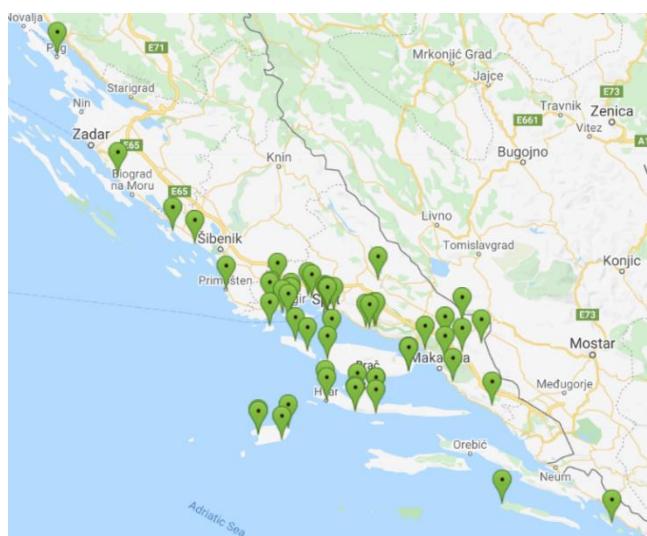
U okviru programa provodili su se sljedeći projekti i usluge. Nadalje, osnivanjem Odjela prava okoliša (2.3) i Odjela za edukaciju i informiranje javnosti (2.4.) dio aktivnosti programa prebačen je pod rad ovih odjela.

„Dalmatia Green“ projekt

Kako bi doprinijela smanjenju negativnog utjecaja turizma na okoliš, razvoju održivog turizma i razvoju ekološki prihvatljivog smještaja, Udruga Sunce Split od 2009. provodi program okolišno-odgovornog poslovanja u malim turističkim smještajnim jedinicama – *EkoPartner*. Program *EkoPartner* je 2017. godine rebrendirana u *Dalmatia Green* projekt (<http://dalmatia-green.com/>; <http://dalmatia-green.hr/>). Projekt uključuje izravan rad sa članovima programa i onima koji to žele postati certificiranjem malih turističkih objekata, organizacijom različitih edukacijskih aktivnosti te savjetovanjem i povezivanjem. Važan segment projekta umrežavanje je sa „zelenim sektorom“ kao i aktivnosti zagovaranja na lokalnoj i nacionalnoj razini za uspostavu i primjenu odrednica održivog turizma kao i primjenu načela cirkularne ekonomije.

Početkom 2019. godine Udruga Sunce Split sklopila je sporazum o suradnji sa Splitsko-dalmatinskom županijom za poticanje razvoja održivog turizma te provedbu *Dalmatia Green* programa. Uvrštanje kriterija *Dalmatia Green* programa u „Program podizanja kvalitete turističke ponude na području Splitsko-dalmatinske županije“ dovelo je do većeg interesa turističkih objekata za *Dalmatia Green* program i samim time do većeg angažmana na povezanim aktivnostima. Osim naplatom certificiranja, dio aktivnosti ovog projekta u 2019. godini sufinanciran je projektom „CirkTurizam – cirkularno za održivi turizam“.

Na početku 2019. godine imali smo 21 člana programa te je tijekom 2019. učlanjeno 16 novih članova diljem Dalmacije. Najveći je broj novih članova iz Splitsko-dalmatinske županije i to iz Splita, Solina, Kaštel Starog, Kaštel Štafilića, Trogira, Drvenika Velog, Okruga Donjeg, Vrsina, Prgomete, Omiša, Zagvozda, Prološca Donjeg, Runovića, Košuta (Trilj) te s otoka Hvara (Zavala, Stari Grad, Sveta Nedjelja), Brača (Selca, Milna), Visa (Komiža, Vis) i Šolte (Grohot, Nečujam). Također, članovi dolaze i iz drugih županija: Zadarska (Silba, Raštane donje), Šibensko-kninska (Radonić) i Dubrovačko-neretvanska (Lastovo).

Slika 11 Karta Dalmatia Green iznajmljivača (izvor: www.dalmatia-green.hr)

Projekt „CirkTurizam – cirkularno za održivi turizam“

Cilj/svrha projekta	informirati i educirati privatne iznajmljivače o načinima implementacije cirkularne ekonomije u male turističke smještajne jedinice kao i educirati privatne male iznajmljivače smještajnih jedinica o inovativnim načinima ponovne uporabe starog namještaja
Nositelj projekta	Udruga Sunce Split
Projektni partneri	Kreativna udruga <i>Shabby Chic</i> iz Rijeke te Turistička zajednica <i>Dugi otok</i>
Donatori projekta	Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost
Trajanje projekta	12. 6. 2019. – 12. 2. 2020.
Proračun projekta	98.660,32 HRK od čega je iznos sufinanciranja FZOEU-a 39.464,13 HRK (40 %)

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- U suradnji s Kreativnom udrugom *Shabby Chic* iz Rijeke pripremljene su i održane četiri kreativne radionice restauriranja starog namještaja i to: u Grohotoma na Šolti 5. 11. 2019., u Splitu 6. i 7. 11. 2019. te u Saliu na Dugom otoku 8. 11. 2019. Radionica u Saliu je organizirana u suradnji s TZ *Dugi otok*. Ovim radionicama promovirala se ponovna upotreba kao način izbjegavanja stvaranja otpada ali i postizanja jedinstvenog dizajna interijera turističkih objekata. Ukupno je na ovim radionicama sudjelovalo 33 sudionika, vlasnika turističkih objekata, zainteresiranih građana, volontera i zaposlenika Udruge Sunce Split.
- Nastavljeno je certificiranje i uvođenje novih članova u *Dalmatia Green* program te je u 2019. učlanjeno 16 novih članova.
- Nastavljeno je identificiranje i sklapanje suradnje s potencijalnim „zelenim“ partnerima na programu kao i promocija programa preko mrežne stranice programa i *Facebooka*.

Slika 12 Radionica restauracije namještaja "Shabby Chic" (arhiva Udruge)

Projekt „BUDI AKTIVAN – RE(BI)CIKLIRAJ“

Cilj/svrha projekta	povećati znanje djece i mlađih o zaštiti okoliša i održivom razvoju u cilju poticanja aktivnog sudjelovanja u zaštiti okoliša, a osobito u sustavu gospodarenja otpadom; povećati informiranost i educiranost šire javnosti o zaštiti okoliša i održivom razvoju te potaknuti na aktivno sudjelovanje u sustavu gospodarenja otpadom i na provedbu važećeg zakonodavstva te postizanje održivog gospodarenja otpadom u gradu Splitu.
Nositelj projekta	Udruga Sunce Split
Donatori projekta	Čistoća d.o.o. Split
Trajanje projekta	19.7. 2019. – 19. 7.2020.
Proračun projekta	40.000,00 HRK

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- Povodom Dana bez automobila 2019. održana je osma Splitska biciklijada (6. 10. 2019.). Osnovni cilj ovog javnog događanja bio je skrenuti pažnju i povećati osjetljivost javnosti na problem prijevoza automobilima kao i na gorući problem onečišćenja zraka u velikim gradovima uz nuđenje zamjenskog gradskog prijevoza. Ove je godine biciklijada organizirana kao *green event*. Organizacijom događanja kao *green eventa* građanima smo nastojali prikazati na koji način se ovakva javna događanja mogu organizirati, a da se poštuju principi odgovornog gospodarenja otpadom. Događanje je uključivalo zabavni dio (tombola i biciklistička alka) te edukativno-informativni dio o održivom gospodarenju otpadom (štandovi s predstavljanjem kompostiranja i odvojenog prikupljanja, izložba morskog otpada s vodenom edukacijom za djecu, mini radionice za djecu o razvrstavanju otpada „Pogodi gdje idem?“). Ukupno je na događaju sudjelovalo oko 200 građana, a u edukaciji je sudjelovalo oko 20 djece.
- U organizaciji i provedbi događanja sudjelovalo je 27 volontera s ukupno održena 72 volonterska sata.
- Proведен je program društveno-korisnog učenja u okviru nastave stručne prakse za učenicu Prirodoslovno-tehničke škole. Učenica je sudjelovala u aktivnostima istraživanja i zagovaranja održivog gospodarenja otpadom i principa „smanji“. Također, sudjelovala je u pripremi i logističkoj podršci pri organizaciji javnih događanja.
- Tijekom 2019. Udruga je uključena u Radnu skupinu za provedbu Plana gospodarenja otpadom grada Splita. U listopadu i studenom sudjelovala je na tri sastanka radne skupine na kojima je educirala dionike skupine te zagovarala uspostavu jasnog i uređenog sustava gospodarenja otpadom u gradu s naglaskom na odvojenog prikupljanje te uspostavu kompostane za obradu biootpada u Splitu.
- Udruga Sunce Split je također sudjelovala u Fokus grupi za otpad za potrebe izrade Strategije razvoja grada Splita 2030, 17.12.2019.
- Sunce je sudjelovalo u javnom savjetovanju glede izmjena i dopuna Uredbe o gospodarenju komunalnim otpadom. Nositelj izrade ove uredbe bilo je Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, a javno savjetovanje provedeno je u lipnju i srpnju 2019.

- Unutar programa, u koordinaciji s Odjelom za edukaciju i informiranje javnosti (2.4.) i Odjelom prava okoliša (2.3.), provedeno je i nekoliko usluga na temu održivog gospodarenja otpadom. Ove usluge uključivale su izradu edukativno informativnih materijala, javne tribine i događanja za šire građanstvo te edukacijske aktivnosti za djecu i mlade

Slika 13 Osma Splitska biciklijada (arhiva Udruge)

Slika 14 Edukacija o održivom gospodarenju otpadom (arhiva Udruge)

Usluga provedbe izobrazno-informativnih aktivnosti u sklopu projekta „Otpad nije smeće!“ KK.06.3.1.07.0011 za Grad Split

Cilj/svrha projekta	provedba izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom
Naručitelj usluge	Grad Split
Vrijednost usluge	238.000,00 HRK
Trajanje projekta	12. 4. 2019. – 2. 3.2020.

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- Osmišljene su i održane edukativne radionice za djecu, mlade i njihove edukatore koje su prilagođene uzrastu polaznika. Tako su kreirana tri edukacijska programa: za predškolski uzrast, za niže razrede osnovnih škola te za više razrede osnovnih škola i srednje škole. Održano je sveukupno osam radionica, po četiri radionice u svakom ciklusu trajanja usluge. U proljetnom ciklusu (svibanj – srpanj 2019.) održana je radionica u trajanju od osam modula za djecu Dječjeg vrtića Čarobni Pianino, zatim radionica u trajanju od pet modula za učenike Osnovne škole Gripe te radionice u trajanju od pet sati s terenskim posjetom odlagalištu i reciklažnom dvorištu Karepovac te kompostištu za učenike OŠ Brda i Srednje škole za grafiku, dizajn i održivi razvoj. Nakon ovih radionica održana je zajednička radionica za edukatore (nastavnike i odgajateljice) tih ustanova. U jesenskom ciklusu (rujan – prosinac) održane su radionice istog programa za djecu iz DV Marjan, učenike OŠ Mertojak i OŠ Žnjan-Pazdigrad te učenike Zdravstvene i Srednje tehničke prometne škole te njihove edukatore. Ukupno je na svim radionicama sudjelovalo 178 djece i učenika te 29 edukatora.
- Organizirano je natjecanje u proljetnom i jesenskom ciklusu za učenike nižih i viših razreda osnovnih škola te srednjih škola u izradi kreativnih stvari od prethodno prikupljenog otpada. Povodom obilježavanja Dana planeta Zemlje (30. 4. 2019.) organizirana je svečanost na kojoj su žiri i javnost pregledali radove i proglašili pobjednika. Pobjednicima su podijeljene nagrade u tri kategorije, a podijeljene su i utješne nagrade ostalim sudionicima. Osim na proglašenju pobjednika natjecanja, naglasak ovog javnog događanja bio je na zagovaranju odrednica održivog gospodarenja otpadom s ciljem informiranja i educiranja što većeg broja građana o principima *smanji, ponovno upotrijebi i recikliraj* (3R princip: *reduce, reuse, recycle*). Istovremeno su organizirane i zabavno-edukativne igre za djecu (s ciljem poticanja 3R principa), izložbeni štandovi za građane s informacijama povezanim s odvojenim prikupljanjem otpada i kompostiranjem te kutak sa rabljenom odjećom, dječjom opremom i igračkama. Ukupno je u proljetnom ciklusu sudjelovalo 206 učenika, a u jesenskom 270 učenika osnovnih i srednjih škola. Pobjednici jesenskog ciklusa natjecanja također su nagrađeni u tri kategorije na svečanom proglašenju u središnjici GKMM-a u prosincu 2019. te su radovi sudionika natjecanja izloženi u prostorima Gradske uprave u prosincu i siječnju 2020.
- Održane su sveukupno 34 tribine za građane na temu održivog gospodarenja otpadom u gradskim kotarima i mjesnim odborima grada Splita.
- Održano je sveukupno šest specijalnih tribina (okruglih stolova) sa stručnim izlagačima:
 1. „Kućno kompostiranje“ (izlagači Dada Lerotić, vanjski suradnik Udruge Sunce Split i Gabrijela Medunić-Orlić, Udruga Sunce Split; 22. 5. 2019. na KTF-u)

2. „Sprječavanje nastanka otpada – Zero waste“ (izlagači Marko Capek, Terra Hub i Miranda Šimac, Udruga Sunce Split; 11. 7. 2019. u središnjici GKMM-a)
3. „Odvojeno prikupljanje i ponovna upotreba predmeta“ (izlagači Marko Košak, Zero Waste Hrvatska/Zelena akcija i Ivana Krstulović Baković, Udruga Sunce Split; 30. 9. 2019. na KTF-u)
4. „Kompostiranje i odvojeno prikupljanje“ (izlagači Dejan Kosić, tehnički direktor Ponikve Krk i Gabrijela Medunić-Orlić, Udruga Sunce Split; 21. 10. 2019. u HGK Split)
5. „Ponovna upotreba predmeta“ (izlagači Marijan Galović, direktor Galović savjetovanja d.o.o. i RETO centar Split; 26. 11. 2019. u Klubu Zona)
6. Okrugli stol na temu sprječavanje nastanka otpada (panelisti Ivana Krstulović Baković, Udruga Sunce Split, Krešimir Budiša, savjetnik Gradonačenika Splita, Lukša Rego, direktor komunalnog poduzeća Čistoća d.o.o. Split, HGK Split te Andrea Vuković Buljan, direktorica ACT Printlab; 19. 12. 2019. u HGK Split).

Usluga provedbe izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom „Skupi, složi, savjesno odloži“ za Grad Makarsku

Cilj/svrha projekta	provedba izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom
Naručitelj usluge	Grad Makarska
Vrijednost usluge	117.350,00 HRK
Trajanje projekta	veljača 2019. – studeni 2019.

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- Osmišljene su i održane edukativne radionice za učenike 29 razrednih odjeljenja dvije osnovne škole:
 - u OŠ Stjepana Ivičevića, od 11. 4. do 5. 6. 2019., održane su radionice za 17 razrednih odjeljenja s ukupnim brojem od 350 učenika
 - u OŠ oca Petra Perice, od 9. 4. do 5. 6. 2019., održane su radionice za 12 razrednih odjeljenja s ukupnim brojem od 228 učenika.
- Za Dječji vrtić *Ciciban*, Vrtičke grupe Limači i Štrumpfovi, od 11. 4. do 18. 6. 2019 održano je osam radionica za ukupno 96 djece i 10 odgajateljica.
- Osmišljene su i organizirane dvije proslave: proslava Dana planeta Zemlje održana je 17. 4. 2019., a proslava Europskog tjedna održivog razvoja održala se 31. 5. 2019. Naglasak javnih događanja bio je na zagovaranju odrednica održivog gospodarenja otpadom s ciljem informiranja i educiranja što većeg broja građana o principima *smanji, ponovno upotrijebi i recikliraj*. Istovremeno su organizirane i zabavno-edukativne igre za djecu s ciljem poticanja 3R principa.
- Organizirane su dvije javne tribine: 3. 6. 2019. „Skupi složi savjesno odloži“, Zakonski okvir za održivo gospodarenje otpadom, i 17. 10. 2019. „Sprječavanje nastanka otpada i ponovna upotreba“.

- Osmišljeno je i realizirano šest radijskih emisija.
- Pripremljena je brošura na hrvatskom jeziku.
- Pripremljeno je šest *city light* plakata.
- Pripremljen je letak za građane Makarske na hrvatskom jeziku i letak za turiste na engleskom jeziku.
- Osmišljena su i realizirana dva natjecanja „Prije i poslije – učenici za Grad Makarsku“ s zadatkom izrade kanti za odvojeno prikupljanje otpada:
 - natjecanje između učenika dvije srednje škole, Srednje škole fra A.K. Miošića i Srednje strukovne škola iz Makarske. U kategoriji srednjih škola sudjelovalo je ukupno 290 učenika od 1. do 4. razreda Srednje strukovne škola i 50 učenika 3. razreda Srednje škole fra Andrije Kačića Miošića iz Makarske.
 - natjecanje između učenika viših razreda dvije osnovne škole, OŠ oca Petra Perice i OŠ Stjepana Ivičevića. U kategoriji osnovnih škola sudjelovalo je ukupno 20 učenika od 5. do 8. razreda OŠ oca Petra Perice iz Makarske i 20 učenika 6. i 7. razreda OŠ Stjepana Ivičevića.

Usluga izrada koncepta i sadržaja: letka za sve građane, letaka i naljepnica za turiste, brošura za žene i umirovljenike, plakata za sve građane – projekt „Ekozeco i otočić“ za nositelja općinu Šolta

Cilj/svrha projekta	izrada edukativno-informativnih materijala za potrebe edukacije u održivom gospodarenju otpadom u okviru projekta „Ekozeco i otočić“ (Kohezijski fond)
Naručitelj usluge	Općina Šolta
Vrijednost usluge	14.800,00 HRK (bez PDV-a)
Trajanje projekta	7. 3. 2019 – 31. 5. 2020.

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- Izrađen je i proveden upitnik o postupanju s otpadom među nadležnim komunalnim poduzećima iz sedam gradova i općina s područja otoka Visa, Šolte i Hvara. Cilj upitnika bio je dobiti što relevantnije podatke o trenutnom načinu gospodarenja pojedinim vrstama otpada kako bi isti bili plasirani u edukativno-informativnim materijalima za pojedine gradove/općine/otoke.
- Izrađen je koncept i sadržaj za brošuru o kompostiranju.
- Izrađen je koncept i sadržaj brošure o odvojenom prikupljanju otpada.
- Izrađen je koncept i sadržaj plakata.
- Izrađen je koncept i sadržaj naljepnica za turiste.

Usluga izrade koncepta i sadržaja informativnih plakata, letaka i bojanka na temu odvojenog prikupljanja otpada za Grad Kaštela

Cilj/svrha projekta	izrada edukativno-informativnih materijala za potrebe edukacije u održivom gospodarenju otpadom
Naručitelj usluge	Grad Kaštela
Vrijednost usluge	14.000,00 HRK (bez PDV-a)
Trajanje projekta	6. 5. 2020. – 26. 5. 2020.

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- Izrađen je koncept i sadržaj letka o odvojenom prikupljanju otpada.
- Izrađen je koncept i sadržaj plakata o odvojenom prikupljanju otpada.
- Izrađena je bojanka koja temu odvojenog prikupljanja otpada te odgovarajućeg gospodarenja otpadom na kopnu povezuje s problemom morskoga otpada.

Usluga provedbe aktivnosti u okviru „Programa izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom“, projekt „Učimo gospodariti otpadom“ za Grad Metković

Cilj/svrha projekta	provesti edukaciju za građane te djecu i mlade o održivom gospodarenju otpadom
Naručitelj usluge	Grad Metković
Vrijednost usluge	51.630,00 HRK
Trajanje projekta	24. 9. 2018. – 24. 5. 2019.

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- Napravljena je sadržajna i metodološka priprema edukacijskih aktivnosti (radionica) za učenike osnovnih i srednjih škola u Metkoviću te učenike Osnovne škole *Kula Norinska*.
- Proведен je edukacijski program „Kompostiranje“ u Gimnaziji Metković i OŠ Don Mihovila Pavlinovića te edukacijski program „Odvojeno prikupljanje otpada“ u OŠ *Kula Norinska*. Edukacijski programi uključivali su radionice za učenike, nastavnike te završnu proslavu.
- Dana 29. 4. 2019. održane su dvije javne tribine u gradu Metkoviću i Kuli Norinskoj naziva „Održivo gospodarenje otpadom“. Na tribinama je sudjelovalo 40 građana.

2.3. Odjel prava okoliša

U 2019. godini Sunce je formiralo Odjel prava okoliša radi razvoja poslova okolišno-pravne tematike. Naime, u ovoj godini zaprimljeni su predmeti putem servisa *Zeleni telefon* i *Sinjaj.hr*. Rad na tim predmetima formirao je uvjete za razvoj prava okoliša u Suncu. Predmeti su s vremenom postajali sve „ozbiljniji“ pa se tako i u 2019. godini nastavio trend „ozbiljnijih“ prijava. Velik broj slučajeva prerastao je prvotni fokus rada *Zelenog telefona*. S obzirom na to da upravo projektom *Zeleni telefon* zaprimamo različite složenije okolišne slučajeve, Sunce ulazi u pravne postupke i sporove za slučajeve koji se poklapaju s prioritetima i mogućnostima Udruge. Ovi slučajevi doprinose i stvaranju sudske prakse u zaštiti okoliša na razini RH i EU, ali i stjecanju znanja i iskustva pravnog tima Sunca. Osim rada na predmetima, Odjel pruža pravnu podršku ostalim programima i odjelima u Suncu u pogledu organizacije rada i provedbe projekata i aktivnosti. Uz pružanje pravne podrške Suncu, Odjel po potrebi pruža podršku ostalim okolišnim organizacijama/inicijativama. Tako se pravnim analizama i istraživanjima, edukacijom i savjetovanjem te korištenjem prava na sudjelovanje i pristup pravosuđu rad Odjela prepoznaje u dijelovima ovog izvještaja o drugim programima/odjelima te se ovdje neće posebno isticati. U nastavku su istaknuti projekti kojima isključivo administriraju zaposlenice ovog Odjela.

Projekt „Zeleni telefon“

Projekt *Zeleni telefon* predstavlja važnu poveznicu između građana i Udruge, omogućuje brzo uočavanje lokalnih okolišnih problema te je kao takav od izuzetne važnosti za njezin rad. U Udrizi se projekt provodi od 1999. godine kao dio Mreže Zelenih telefona Republike Hrvatske pri čemu Zeleni telefon Udruge Sunce Split prima pozive iz Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije.

Tijekom 2019. godine Zeleni telefon bio je sufinanciran sredstvima Splitsko-dalmatinske županije u iznosu od 7.500,00 HRK. Također, u 2018. tvrtka C&A u okviru *Inspiring World Campiagn 2018*. odobrila je potporu Zelenom telefonu u iznosu od 117.300,00 HRK. Potpora se dijelom trošila i u 2019. godini. Također, ista je potpora odobrena za 2019. u iznosu od 118.606,46 HRK za razdoblje od 1. 9. 2019. do 1. 9. 2020.

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- Tijekom 2019. zaprimljeno je 246 prijava građana od čega je do 31. 12. 2019. bilo 199 (81 %) riješenih predmeta i 47 (19 %) predmeta koji su još u postupku te su se nastavili rješavati u 2020. godini. Najveći broj prijava odnosio se na kategoriju otpada, i to divlja odlagališta otpada, nedostatak broja spremnika za odvojeno prikupljanje otpada i ne postojanje sustava koji bi odgovorio na potrebe građana i doprinio ispunjenju zakonskih ciljeva, posebice po pitanju glomaznog (krupnog) i građevinskog otpada. Druga najbrojnija kategorija prijava bila je bespravna gradnja na pomorskom dobru. U ove dvije kategorije zaprimljeno je 155 poziva.
- Ukupno 150 poziva odnosilo se na prijave izvan Splita. Ovaj iznimno visoki broj dokaz je kako je rad Udruge prepoznat izvan okvira sjedišta u kojem djeluje te kako se on proteže na cijelu županiju, kako našu, tako i susjednu Dubrovačko-neretvansku.

- Udruga Sunce Split nastavila je koordiniranje rada Mreže Zelenih telefona RH sukladno Strateškom planu Mreže za razdoblje od 2015. do 2017. godine i dogovoru sa sastanka mreže održanog u Opatiji u listopadu 2017.
- U svrhu promocije, tijekom 2019. godine realizirana su i pojavljivanja Zelenog telefona i na televiziji i u radio emisijama i na internet portalima (ovisno o aktivnostima koje su se provodile). ZT je tako predstavljen pri gostovanju u HRT-ovoј emisiji „Žene povjerljivo“, u emisijama na TV Jadranu, Radio Hvaru, Radio Dalmaciji, Radio Splitu i Radio Suncu, kao i na portalima Dalmacija danas i Dalmatinski portal.
- Javnost se o Zelenom telefonu kontinuirano informirala preko mrežne stranice Udruge (www.sunce-st.org) i službene mrežne stranice Mreže Zelenih telefona RH (www.zelenitelefon.org). Na našoj službenoj mrežnoj stranici redovito se objavljaju polugodišnji (https://sunce-st.org/wp-content/uploads/2016/01/Polugodi%C5%A1nji-izvje%C5%A1taj-ZT_2019.pdf) i godišnji (<https://sunce-st.org/izvjestaj-o-radu-zelenog-telefona-za-2019-godinu>) izveštaji o radu Zelenog telefona te neki zanimljivi predmeti i stavovi povodom tih predmeta.
- Također, u sklopu PAZI!, projekta društveno-korisnog učenja kojeg Udruga Sunce Split provodi s partnerima (Pravni fakultet, Ekonomski fakultet, Kemijsko-tehnološki fakultet, Filozofski fakultet te Udruga bivših studenata i prijatelja Kemijsko-tehnološkog fakulteta), 21. 3. 2019. na KTF-u studentima i profesorima Kemijsko-tehnološkog i Pravnog fakulteta Udruge Sunce Split predstavila je projekt Zelenog telefona u sklopu radionice „Okolišno pravo“. Zeleni telefon predstavljen je i na info-predstavljanima PAZI! projekta 11. i 14. 11. 2019. na PFST-u.
- Zbog velikog zanimanja i interesa studenata za rad Zelenog telefona u prošloj godini uključili smo i tri studentice PFST-a kao volonterke u Odjelu prava okoliša.
- U svrhu edukacije građana u području zaštite okoliša i prirode, održivog razvoja i održivog gospodarenja otpadom, projekt *Zeleni telefon* predstavljen je na javnim tribinama za građane u gradovima i općinama Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije: Split (u 34 kotara i mjesna odbora), Ploče, Makarska i Metković.

Slika 15 Zeleni telefon - otpad na otoku Visu (arhiva Udruge)

Slika 16 Zeleni telefon u 2019. godini

Pozitivni učinci ovog projekta na suradnju s građanima prvenstveno se očituju uspješnim rješavanjem slučaja. Upravo činjenicom da je prijavljeni slučaj uspješno riješen, ili pak razumljivo objašnjen, stječe se povjerenje građana. Nadalje, povjerenje građana je i preduvjet za dijeljenje svog pozitivnog iskustva s drugima te za ponovno kontaktiranje ZT-a s punim povjerenjem. Važno je napomenuti kako je svaki građanin pri prijavi problema ZT-u bio educiran o problemu koji prijavljuje. Takva je edukacija preduvjet za konstruktivan razgovor i dobru suradnju za ostvarenje konačnog cilja – uspješno riješenog slučaja. Posebno vrijedi istaknuti građansko prepoznavanje ZT-a kao projekta koji vrijedi podržati donacijom. Tako, kroz 2019. bilježimo nastavak porasta donacija, iako su to još uvijek donacije od jako malih iznosa i takvi izvori financiranja rada zaposlenica na ZT-u nikada nisu stavljeni u fokus. Glede poticanja nadležnih institucija na učinkovitije rješavanje okolišnih problema, bitno je istaknuti kako sve osobe koje rade kao službenici u državnim tijelima nemaju jednaku želju i volju za usvajanje novih znanja, vještina ili pak samo informiranje. Dakle, uspjeh u prenošenje znanja ili u utjecanju na te osobe ovisi o osobnoj volji pojedinog službenika za učenjem. S druge strane, korištenjem različitih pravnih mehanizmima pri radu na *Zelenom telefonu*, možemo reći kako su nadležne institucije ažurnije u odgovaranju na prijave koje su im upućene. Tako su se neki problemi, prvenstveno vezani uz otpad i divlja odlagališta, ipak počeli rješavati znatno učinkovitije nego što je to bilo u prethodnim godinama. Nadamo se još uspješnjem i efikasnijem radu u budućnosti.

Projekt „Sinjaj za Split“

Cilj/svrha projekta	unapređenje kakvoće okoliša na području grada Splita i doprinos jačanju svijesti građana o važnosti zaštite okoliša, posebice odgovornog gospodarenja otpadom.
Proračun i donator projekta	u 2019. za administriranje i rad mape nismo osigurali sredstva te je ista financirana vlastitim sredstvima
Trajanje projekta	trajno

Važno je istaknuti kako se prijave na Sinjaj.hr ne podudaraju s prijavama zaprimljenim na *Zelenom telefonu*. Korištenjem mape došli smo do cijelog niza novih prijavitelja mlađe generacije s područja isključivo grada Splita, dok *Zeleni telefon* djeluje na području Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije.

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

Tijekom 2019. na mapi Sinjaj.hr zaprimili smo 27 prijava građana. S obzirom na zamjećeni pad broja zaprimljenih prijava i zbog nedostatka financiranja i tehničkih poteškoća s mapom, odlučeno je da se u 2020. godini donese odluka o dalnjem administriranju i funkcioniranju iste.

U rješavanju problema primljenih na *Zelenom telefonu* i mapi Sinjaj.hr, Udruga Sunce Split operativno je komunicirala s nizom lokalnih, regionalnih i nacionalnih tijela u vezi konkretnih problema koje su građani prijavili. Osim s državnim tijelima, komunikacija se provodila i s Mrežom Zelenih telefona RH pa je kreiran i izještaj za 2019. godinu na razini Mreže koji je objavljen na mrežnoj stranici Udruge (<https://suncest.org/mreza-zelenih-telefona-u-2019-godini-otpadi-dalje-najveći-izazov-u-ocuvanju-okolisa/>).

Slučajevi na kojima je Sunce pružalo pravne savjete, podnosilo mišljenja na elaborate i studije utjecaja na okoliš u sklopu javnih rasprava te u kasnijoj fazi tužbe pred upravnim sudovima u 2019. godini su:

- za gospodarenje otpadom *Lećevica*

Udruga je u srpnju 2017. godine podnijela tužbu protiv rješenja MZOE-a kojim je odlučeno da za izmjenu predmetnog CGO-a nije potrebno provesti postupak procjene utjecaja na okoliš. Postupak se nastavio kroz cijelu 2018. godinu i u svibnju 2019. rezultirao donošenjem presude kojom se odbija tužbeni zahtjev tužitelja. Podnesena je žalba na tu presudu Visokom Upravnom sudu RH. Postupak je još u tijeku.

- Centar za gospodarenje otpadom *Lučino Razdolje*

Udruga je u studenom 2017. godine podnijela tužbu protiv rješenja MZOE-a kojim je odlučeno da za izmjenu predmetnog CGO-a nije potrebno provesti postupak procjene utjecaja na okoliš. Spor je okončan 2018. pred Upravnim sudom u Splitu presudom kojom se odbio tužbeni zahtjev Udruge Sunce Split i Zelene akcije. Na presudu je izjavljena žalba te je u 2018. godini otvoren drugostupanjski postupak po žalbi pred Visokim upravnim sudom RH. Isti je još u tijeku.

- Nasipavanje plaža Tri mosta i Gustirna luka u Supetru na Braču

U srpnju 2018. godine Sunce je zajedno sa udrugom Za naš Supetar, u dogovoru s Gradom Supetrom, podiglo tužbu pred Upravnim sudom u Splitu na rješenje MZOE-a, kojim se potvrđuje kako nasipavanje ovih dviju lokacija nema utjecaja na okoliš, radi ne provođenja postupka OPUO-a prije izvođenja zahvata, dakle radi nezakonitosti zahtjeva investitora. Nakon održanog ročišta donesena je presuda u 2019. godini na način da je odbijen tužbeni zahtjev. Na presudu je Udruga Sunce Split uložila žalbu i taj je postupak još u rješavanju pred Visokim upravnim sudom RH.

- Izgradnja luke u uvali Perna, Pelješac

Kroz cijelu 2018. godinu Udruga Sunce Split pružala je podršku lokalnoj Udruzi *Plavi zid* s Pelješca i MO *Kućište* u namjeri ograničavanja kapaciteta planirane trajektne luke Perna na istoimenoj lokaciji. Tako je u 2018. godini Sunce mišljenjem sudjelovalo u javnoj raspravi u okviru OPUO postupka za zahvat. Po donošenju rješenja MO *Kućište* uputilo je tužbu na rješenje uz pomoć Udruge Sunce Split. Spor je uspješno okončan u 2019. godini donošenjem presude kojom se poništava rješenje MZOE-a doneseno u postupku OPUO-a i vraćanjem predmeta na ponovni postupak. Očekuje se daljnji angažman u 2020. po ovom pitanju. Paralelno, kako bi iscrpili sve pravne mogućnosti, Udruga Sunce Split je zajedno s MO *Kućište* uputila prigovor Vijeću Arhuške konvencije glede neuključivanja javnosti u postupak donošenja UPU-a luke Perna. Odluka se očekuje u 2020.

- VE Senj

Zajedno s udružama BIOM i Zelena akcija, Sunce je u studenome 2018. godine podnijelo tužbu protiv MZOE-a radi nedonošenja rješenja (već mišljenja) u postupku OPUO-a za zahvat vjetroelektrana Senj. Rješenje Upravnog suda u Rijeci doneseno je u prosincu i njime se tužba odbacuje. Na isto je izjavljena žalba VUSRH-a. Tijekom 2019. nije donesena odluka te je upućeno niz požurnica. Odluka se očekuje u 2020.

- DC8

Zajedno s grupom od 15 građana Udruga Sunce Split u kolovozu 2019. podnijela je tužbu na rješenje MZOE-a u postupku PUO-a za izgradnju prometnice koja prolazi značajnim trasama. Tužba je podnesena i za očuvanje bioraznolikosti i za održavanje kvalitete života građana. Prvo se ročište očekuje u 2020. godini.

- **Benačica, Bol**

Zajedno s grupom građana Udruga Sunce Split započela je kreiranje pravne strategije za izazivanje OPUO odluke za uređenje uvale Benačice u Bolu na otoku Braču. Europska komisija i grupirani dionici obavješteni su o kreiranju zahtjeva za obnovu OPUO postupka na temelju novih činjenica i dokaza.

- ***Complaint ribarstvo***

Tijekom 2019. godine nastavila se priprema i finalizacija teksta prigovora EK po pitanju derogacije Mediteranske Uredbe za obalne potegače u RH i činjenicu da Plan upravljanja, koji je poslužio kao temelj derogacije, nije prošao postupak ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu (OPEM).

Osim na sudskim postupcima, rad Udruge bio je usmjeren na procjenu i analizu ostalih okolišnih slučajeva tematske važnosti za Sunce i stručno usavršavanje zaposlenica. Tako se u ovom razdoblju pravnim istraživanjem i izradom pravne analize u RH proširuje stručno znanje o ribarstvenom zakonodavstvu u smjeru održivog gospodarenja otpadom. Tijekom 2019. godine kontinuirano se pružala podrška te prenosila znanja i iskustva o Okolišnom pravu u okolišnim postupcima drugim OCD-ovima u Hrvatskoj. Znanja i iskustva prenosila su se i studentima Pravnog fakulteta u Splitu uključivanjem studenata u programe društveno-korisnog učenja i volontiranje Udruge.

2.4. Odjel za edukaciju i informiranje javnosti

Edukacija i informiranje već godinama predstavljaju bitnu poveznicu između Programa zaštite okoliša i održivog razvoja te Programa zaštite prirode. Znanja i iskustva stečena provedbom oba programa prenosimo na širu javnost, građane te osobito djecu i mlade. Ove su se aktivnosti prethodnih godina provodile u okviru Međuprograma edukacije i informiranja. U 2019. godini, nastavno na stečeno iskustvo, oformio se Odjel za edukaciju i informiranje javnosti. Rad Odjela u 2019. godini obilježile su edukacije povezane s tematikom otpada. Edukacije su se provodile uslugama provedbe izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom. Ove su usluge financirane u okviru Kohezijskog fonda i provedene projektima Grada Makarske („Skupi, složi, savjesno odloži“), Grada Metkovića („Učimo gospodariti otpadom“) te Općine Šolta („Ekozeko i otočić“). Edukacijske su aktivnosti najvećim dijelom bile usmjerene na djecu i mlade. U svim edukacijskim aktivnostima za zaštitu okoliša i održivi razvoj nastavljeno je korištenje participativnih metoda učenja.

U suradnji s fakultetima Sveučilišta u Splitu, ESF projektom „**Praktično-Aktivno-Zajedno-Interdisciplinarno! – programi društveno-korisnog učenja za okoliš i održivi razvoj**“ nastavila se provedba i daljnji razvoj društveno-korisnog učenja (*service-learning*).

Projekt „VOLontraj za PRIRODU, VOLontraj za SEBE! – školski volonterski programi u zaštićenim područjima prirode“

Cilj/svrha projekta	razviti i unaprijediti kapacitete odgojno-obrazovnih institucija i javnih ustanova za zaštitu prirode te kapacitete partnerskih udruga za volontiranje mlađih u zaštitu okoliša i prirode; povećati broj educiranih i osnaženih volontera srednjoškolaca za aktivno sudjelovanje i volontiranje u zajednici u sektoru zaštite prirode i okoliša; osigurati prijenos znanja i iskustava; promovirati provedbu programa školskog volontiranja u zaštićenim područjima prirode
	Projekt je proveden u uskoj suradnji s Programom zaštite prirode (vidi poglavlje 2. 1.).
Trajanje projekta	1. 9. 2017. – 31. 8. 2019.
Ukupna vrijednost projekta	1.211.473,25 HRK pri čemu bespovratna sredstva iznose 1.039.516,75 HRK
Donator	EU kroz Europski socijalni fond
Projektni partneri	Liga za prevenciju ovisnosti; Obrtna tehnička škola Split; Srednja škola Ivana Lucića, Trogir; Centar za pružanje usluga u zajednici; Javna ustanova <i>Park prirode Biokovo</i> ; Javna ustanova <i>Nacionalni park Krka</i> ; Javna ustanova <i>Park prirode Vransko jezero</i> ; Javna ustanova <i>Park prirode Telašćica</i>

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- Održano je devet edukativnih radionica na teme: volontерstvo i javno zagovaranje, zaštita prirode i jačanje socijalnih vještina. Radionicama je osnaženo 45 učenika. Učenici koji su sudjelovali na radionicama sudjelovali su i na dvije volonterske akcije: akcija u PP *Vransko jezero* („Mladi čuvari biljne ravnoteže“ i „Mladi uređivači posjetiteljske opreme“) 29. 4. 2019. i dvodnevna volonterska akcija u PP *Telašćica* („Morska eko patrola“) 17. i 18. 5. 2019.
- Kroz sve volonterske aktivnosti na projektu u 2019. godini ostvareno je 812,5 volonterskih sati.
- Nakon provedenog drugog ciklusa edukacijskih radionica i nakon provedbe programa školskog volontiranja u PP *Vransko jezero* i PP *Telašćica* evaluirana su i dokumentirana iskustva sudionika. Rezultati evaluacije izneseni su na „Konferenciju o volontiranju“ i na zajedničkoj evaluacijskoj radionici sa 16 sudionika projektnog tima održanoj 15. 6. 2019.
- Na Ekonomskom fakultetu u Splitu 11. i 12. 6. 2019. organizirana i održana dvodnevna konferencija „Konferencija o školskim volonterskim programima u zaštićenim područjima prirode“ za 55 sudionika.
- Izrađen je i tiskan priručnik o školskom volontiranju u zaštićenim područjima prirode.
- Projekt i projektne aktivnosti promovirani su među krajnjim korisnicima, u medijima te među širom javnošću mrežnom (24 objave) i Facebook stranicom projektnih partnera (132 objave). Također su producirane i emitirane tri radio-emisije a ostvareno je i 20 pojavljivanja na lokalnim TV i radio postajama. Promocija je ostvarena i u tiskanim medijima te na internet-portalima i promotivnim materijalima (500 info-letaka, 180 majica, 180 boca, 180 kapa, 180 rokovnika, 70 vrećica i 600 priručnika).

Projekt „Praktično-Aktivno-Zajedno-Interdisciplinarno! – programi društveno-korisnog učenja za okoliš i održivi razvoj“

Cilj/svrha projekta	jačati svijest o važnosti usvajanja i primjene znanja i vještina, građanskog angažmana i međusektorske suradnje za zaštitu okoliša i održivi razvoj i potaknuti aktivan angažman studenata, nastavnika, ojačati međusektorskiju suradnju te promovirati i poticati društveno-korisno učenje za zaštitu okoliša i održivi razvoj
Nositelj projekta	Udruga Sunce Split
Projektni partneri	četiri splitska fakulteta – Kemijsko-tehnološki fakultet, Ekonomski fakultet, Pravni fakultet i Filozofski fakultet
Trajanje projekta	19. 3. 2018. – 19. 3. 2020.
Donator projekta	EU, ESF program. Projekt se financira u okviru Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali“ 2014. – 2020. Europski socijalni fond te je sufinanciran od Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.
Ukupna vrijednost projekta	Ukupni iznos projekta je 1.272.288,34 HRK, pri čemu sufinanciranje kroz ESF iznosi 1.025.450,89 HRK.

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- Unaprijeđeni su postojeći i osmišljeni novi programi društveno-korisnog učenja za svaki partnerski fakultet kao i planovi uključivanja studenata i nastavnika u program za svaki semestar akademske godine 2018./2019 i 2019./2020.
- Dovršena je provedba programa DKU-a za drugu i treću, a započeta za četvrtu grupu studenata (10 studenata).
- Osnaženo je i educirano 23 studenata za aktivan angažman u zaštiti okoliša i prirode.
- Izravnom provedbom osnaženo je i educirano osam nastavnika za mentoriranje studenata i uključivanje u program DKU-a.
- Uz pomoć 15 info-predstavljanja na partnerskim fakultetima informirano je ukupno 211 studenata o programu društveno-korisnog učenja.
- U okviru programa društveno-korisnog učenja izrađeno je pet studentskih radova povezanih s aktivnostima društveno-korisnog učenja.
- Studenti su proveli šest društveno-korisnih projekata za zaštitu okoliša. Četvrta grupa studenata započela je planiranje i provedbu tri nova društveno-korisna projekta za zaštitu okoliša.
- Održana je jedna edukacijska radionica „Što je to DKU?“ za 13 sudionika, predstavnika fakulteta i zainteresiranih OCD-ova 11. 3. 2019. na Ekonomskom fakultetu u Splitu.
- Održana je jedna edukacijska radionica na Ekonomskom fakultetu u Splitu „Unaprjeđenje znanja i vještina za provedbu programa društveno-korisnog učenja“ za 21 člana projektnog tima, suradnika s partnerskih fakulteta Sveučilišta, članova zainteresiranih OCD-ova i predstavnika mentoriranih OCD-ova.
- 14. 5. 2019. održano je predstavljanje društveno-korisnog učenja u suradnji s HAZU-om.
- Članovi projektnog tima sudjelovali su na međunarodnoj „Konferenciji o društveno-korisnom učenju na sveučilištima“ održanoj u Antwerpu u Belgiji od 19. do 21. 9. 2019.
- Izrađen je program za mentoriranje dva OCD-a za provedbu programa društveno-korisnog učenja. Također, odabrana su dva OCD-a koja su se uključila u program – EkoZadar i Udruga BIOM.
- Projekt i projektne aktivnosti promovirani su među krajnjim korisnicima, u medijima te među širom javnošću. Promocija je ostvarena uz pomoć mrežnih i Facebook stranica projektnih partnera (22 članka na mrežnim stranicama, mrežnoj stranici Konferencije, 40 objava na Facebook stranici Udruge Sunce Split i 35 objava na Facebook stranicama projektnih partnera), šest produciranih radio-emisija o DKU-u, ukupno 17 pojavljivanja na lokalnim TV i radio-postajama, tiskanih medija i internet-portala (pet pojavljivanja na internetu, pet pojavljivanja u TV emisijama, jedno pojavljivanje na Facebook stranici Mreže TV, dva pojavljivanja u radio-emisijama na lokalnim radio-postajama, četiri pojavljivanja u tiskanim medijima na lokalnoj i nacionalnoj razini) te izrađenim promotivnim materijalima (info-letci i plakati, majice, boce, rokovnici, platnene vrećice, olovke i kišobrani).
- Nastavljen je rad na izradi zbornika s „Konferencije o DKU-u“.

Slika 17 Postavljeni spremnici za odvojeno prikupljanje otpada na šest splitskih fakulteta i jedno visoko učilište (arhiva Udruge)

Slika 18 Edukacijska radionica "Što je to DKU?" (arhiva Udruge)

Projekt „Total Eco Dalmatia“

Cilj/svrha projekta	dugoročno podizanje svijesti o važnosti očuvanja prirode, zaštite okoliša i održivog razvoja među građanima i posjetiteljima Dalmacije; promicanje volonterskog rada (nacionalnog i međunarodnog volontiranja) za dobrobit zajednice u području zaštite okoliša i prirode te uspostavljanje bolje suradnje između aktivnih sudionika u društvu; omogućavanje volonterima stjecanje novih vještina (komunikacijskih, organizacijskih i administrativnih) i znanja učenjem kroz timski rad i razvojem socijalne i ekološke svijesti; doprinos razvoju neprofitnih projekata i povezivanje ljudi grupnim aktivnostima u korist lokalne zajednice; angažman mladih sudionika i organizacija kroz aktivnosti solidarnosti kojima se doprinosi jačanju kohezije, solidarnosti i građanstva u lokalnoj zajednici
Trajanje projekta	1. 10. 2018. – 31. 12. 2019.
Donator projekta	EU, Erasmus+ program
Ukupna vrijednost projekta	18.252,00 EUR

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- 14. 1. 2019. godine stigao je odabrani zamjenski volonter Stefan Markovski kako bi popunio mjesto EVS volontera Mladena Mitkovskog koji je odustao od ove EVS službe.
- EVS volonter Veljan Parizov radio je na različitim aktivnostima Udruge Sunce Split tijekom 2019. godine, kao što su:
 - logistička podrška u volonterskim akcijama u zaštićenim područjima na projektu „VOLontiraj za prirodu, VOLontiraj za sebe“ u Nacionalnom parku Telašćica (17. – 18. 5.) te u Parku prirode Vransko jezero (29. 4.)
 - izrada radijske emisije o dojmovima mladih uključenih u projekt „VOLontiraj za prirodu, VOLontiraj za sebe“
 - sudjelovanje na nekoliko monitoringa morskog otpada u sklopu projekta *ML-REPAIR*
 - izrada videozapisa o *ploggingu*, sportu koji spaja *jogging* i sakupljanje smeća
 - organizacijska i logistička podrška pri javnom događanju „Čepozaiik“ (21. 3.) ispred HNK u Splitu, u svrhu obilježavanja Svjetskog dana voda za vrtićku djecu.
- EVS volonter Stefan Markovski radio je na različitim aktivnostima Udruge Sunce tijekom 2019. godine, kao što su:
 - sudjelovanje na *on-arrival* obuci u Orahovici (15. – 19. 4.)
 - organizacijska i logistička potpora pri edukativnim radionicama u Metkoviću (1. 2. i 15. 3.) gdje je za jednu od radionica osmislio kviz za školarce na temu gospodarenja otpadom
 - organizacijska i logistička podrška pri obilježavanju Dana volonterskog rada organiziranog od Udruge *MI* u Strossmayerovom parku (25. 5.) gdje je zainteresiranim predstavljao aktivnosti Udruge Sunce Split, ali i promovirao zdravu prehranu pripremljenim desertima

- Oba su volontera zajedno sudjelovala u aktivnostima kao što su:
 - *mid-term* obuka u Splitu u Villi Mikica (30. 6. – 3. 7.)
 - Europski tjedan održivog razvoja u Makarskoj (31. 5.) i javno događanje povodom Dana planete Zemlje (30. travnja) kao voditelji igara za djecu
 - javno događanje osme Splitske biciklijade (6. 10.) kao promotori korištenja višekratnih plastičnih čaša
 - javno događanje povodom Dan planeta Zemlje u Splitu (30. 4.) kao organizacijska i logistička podrška zaposlenicima Sunca
 - edukativne radionice u sklopu *VOLI* projekta kao logistička podrška
 - javne i specijalne tribine u gradskim kotarima Grada Splita u sklopu projekta Grada Splita „Otpad nije smeće“ kao logistička podrška.

Projekt „Solidarity for Green Dalmatia“

Cilj/svrha projekta	podizanje svijesti o važnosti očuvanja prirode, zaštite okoliša i održivog razvoja među građanima i posjetiteljima Dalmacije; promicanje volonterskog rada (nacionalnog i međunarodnog volontiranja) za dobrobit zajednice u području zaštite okoliša i prirode te uspostavljanje bolje suradnje između aktivnih sudionika u društvu; omogućavanje volonterima stjecanje novih vještina (komunikacijskih, organizacijskih i administrativnih) i znanja učenjem u timskom radu te razvojem socijalne i ekološke svijesti; doprinos razvoju neprofitnih projekata i povezivanje ljudi grupnim aktivnostima u korist lokalne zajednice; angažman mladih sudionika i organizacija kroz aktivnosti solidarnosti kojima se doprinosi jačanju kohezije, solidarnosti i građanstva u lokalnoj zajednici.
Trajanje projekta	1. 8. 2019. – 31. 12. 2020.
Donator projekta	EU, Europske snage solidarnosti
Ukupna vrijednost projekta	19.294,00 EUR

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- Asocijacija za napredak, edukaciju i lobiranje NEL Skopje (podržavajuća organizacija) iz Makedonije proveden je natječaj za odabir volontera te su odabrani volonteri Zorica Azmanova i Mile Krstev. Zorica je stigla 2. 11. 2019., a Mile 1. 12. 2019. godine.
- ESS volonterka Zorica radila je na različitim aktivnostima Udruge Sunce Split tijekom 2019. godine, kao što su:
 - logistička potpora i sudjelovanje u radionici restauracije drvenog namještaja na Dugom otoku (8. 11.) u sklopu radionice „Shabby Chic“ kroz *Cirk turizam* projekt
 - logistička podrška pri javnim tribinama održavanim u gradskim kotarima Grada Splita organiziranim u sklopu projekta Grada Splita „Otpad nije smeće“.
- ESS volonteri Mile i Zorica zajedno sudjelovali na aktivnostima kao što su:
 - *on-arrival* obuka u Orahovici (16. – 21. 12.)

- logistička podrška pri proglašenju pobjednika u natjecanju učenika „Plastična (noćna) mora“ u sklopu projekta Grada Splita „Otpad nije smeće“ održanog u GKMM-u 2. 12.
- organizacijska i logistička potpora pri radionici za vrtićku djecu (13. 12.) u sklopu projekta Grada Splita „Otpad nije smeće“.

U koordinaciji s Programom zaštite okoliša i održivoga razvoja (2. 2.) provedeno je nekoliko usluga koje su uključivale edukaciju građana pa i djece i mladih o održivom gospodarenju otpadom. Usluga koja je bila usmjerena isključivo djeci osnovnoškolske dobi navedena je niže.

Usluga „Edukativne radionice za djecu i organizacija natjecanja u školama“ – projekt "Eko zeko i otočić" za nositelja općinu Šolta

Cilj/svrha projekta	provedba izobrazno-informativnih aktivnosti u sklopu projekta <i>Ekozeco i otočić</i> . Cilj je projekta <i>Ekozeco i otočić</i> podići razinu svijesti i znanja lokalnog stanovništva i turista o održivom gospodarenju otpadom
Naručitelj usluge	Općina Šolta
Trajanje projekta	7. 3. 2019. – 31. 5. 2020.
Ukupna vrijednost projekta	110.800,00 HRK (bez PDV-a)

Aktivnosti i rezultati u 2019. godini:

- sadržajna i metodološka priprema edukacijskih programa „Kompostiranje“ i „Odgovorno stvaranje i postupanje s otpadom“ za učenike nižih i viših razreda osnovnih škola na otocima Šolta, Hvar i Vis.
- Održani su sastanci s ravnateljicama osnovnih škola OŠ Grohote, OŠ Petar Hektorović , OŠ Hvar, OŠ Jelsa. S ravnateljicama OŠ Ante Andelinovića – Sućuraj, OŠ Vis i OŠ Komiža aktivnosti su dogovorene e-poštom i/ili telefonski.
- Održane su sljedeće radionice:
- OŠ Grohote: četiri radionice edukativnog programa „Kompostiranje“ i četiri radionice programa „Odgovorno stvaranje i postupanje s otpadom“ u razdoblju od listopada do prosinca 2019.
- OŠ Petra Hektorovića – Starigrad: dvije radionice edukativnog programa „Kompostiranje“ i dvije radionice edukativnog programa „Odgovorno stvaranje i postupanje s otpadom“ u razdoblju od listopada do prosinca 2019.
- OŠ Hvar: jedna radionica edukativnog programa „Kompostiranje“ i jedna radionica edukativnog programa „Odgovorno stvaranje i postupanje s otpadom“ u razdoblju od listopada do prosinca 2019.
- OŠ Ante Andelinovića – Sućuraj: dvije radionice edukativnog programa „Kompostiranje“ i dvije radionice edukativnog programa „Odgovorno stvaranje i postupanje s otpadom“ u razdoblju od listopada do prosinca 2019.

- OŠ Jelsa: jedna radionica edukativnog programa „Kompostiranje“ i jedna radionica edukativnog programa „Odgovorno stvaranje i postupanje s otpadom“ u razdoblju od listopada do prosinca 2019.

Ostale aktivnosti i rezultati Odjela tijekom 2019. godine

Krajem godine ponovno se aktualizirala provedba edukacije za djecu jasličke i predškolske dobi i njihove odgajatelje na temelju pokaznog interesa samih dječjih vrtića. Tako je započeta provedba edukacije s temama zaštite okoliša i održivog razvoja za DV Blato, otok Korčula. U razvoju programa usko surađujemo s Odsjekom za učiteljski studij Filozofskog fakulteta u Splitu.

2.5. Sudjelovanje u kreiranju javnih politika

Sudjelovanje u javnim savjetovanjima i radnim skupinama, medijsko zagovaranje i komunikacija mišljenja ciljanim skupinama te širem građanstvu važan je segment našeg djelovanja. Pritom smo usmjereni na politike povezane sa zaštitom okoliša, prirode, održivog razvoja, ali i onih koje mogu imati utjecaj na rad i djelovanje organizacija civilnoga društva.

Ove aktivnosti provodimo samostalno te kroz Zeleni forum i druge mreže na nacionalnoj i EU razini. 2019. godinu obilježio je daljnji razvoj suradnje s mrežom *Seas at Risk* te smo bili supotpisnici Uredbe o očuvanju ribolovnih resursa i zaštiti morskih ekosustava tehničkim mjerama (*Regulation on the conservation of fishery resources and the protection of marine ecosystems through technical measures – 2016/0074(COD)*). Također, postignut je i intenzivniji angažman radnih tijela na lokalnoj razini, točnije u gradu Splitu. Udruga Sunce Split uključila se u već navedene radne skupine povezane s tematikom održivog gospodarenja otpadom.

Ono što i sami zagovaramo sudjelovanje je u što ranijim fazama procesa, osobito u izradi pojedinih dokumenata radom radne skupine i fokus grupe. Naime, u ranim je fazama moguće značajnije utjecati na sadržaj dokumenta u odnosu na sudjelovanje i utjecanje pri komentiranja već gotovih nacrtova zakonodavnih akata korištenjem portala e-savjetovanja. Nažalost, još uvijek se događa da su pojedine radne skupine uspostavljene *pro forme* i bez jasno utvrđene metodologije rada. Također, nedovoljno je utvrđena učestalost sastanaka i implementacija i integracija odluka donesenih u okviru rada ovakvih skupina. Nadalje, često radne skupine ne zažive na način da mogu iznijeti kvalitetne dokumente koji će biti rezultat rada svih uključenih.

Učinak svih aktivnosti, povezanih sa sudjelovanjem u kreiranju javnih politika, kratkoročno je teško mjerljiv. Međutim, dugoročno gledano Udruga Sunce Splitu, u sinergiji s radom i djelovanjem brojnih organizacija civilnoga društva, institucija i stručnjaka, ima utjecaj na određene javne politike i na lokalnoj i na nacionalnoj i na međunarodnoj razini. I kroz 2019. godinu nastojali smo svoje stavove jasnije promovirati u medijima i među širom javnošću.

Sudjelovanje u javnim savjetovanjima, zagovaranje i komunikacija mišljenja

- **Pravilnik o zaštiti i očuvanju Nacionalnog parka Krka**

Korištenjem portala e-savjetovanja sudjelovali smo u javnoj raspravi. Ministarstvo zaštite okoliša i energetike bilo je nositelj izrade dokumenata. Usvojena je većina komentara, međutim, ne i oni važni za upravljanje i utjecaj na posjećivanje (koja se odnose na zabranu kupanja na području sedrenih barijera te slobode ravnatelja u definiranju broja posjetitelja).

- **Prijedlog izmjene Pravilnika o obavljanju gospodarskog ribolova na moru obalnim mrežama potegačama**

Korištenjem portala e-savjetovanja sudjelovali smo u javnoj raspravi. Nositelj izrade dokumenta bilo je Ministarstvo poljoprivrede.

- **Izmjene i dopune Uredbe o gospodarenju komunalnim otpadom**

Korištenjem portala e-savjetovanja sudjelovali smo u javnoj raspravi. Nositelj izrade dokumenta bilo je Ministarstvo zaštite okoliša i energetike. U međuvremenu je MZOE pripremio novu Uredbu o gospodarenju komunalnim otpadom, budući su određene odredbe stare Uredbe stavljene izvan snage odlukom Ustavnog suda. Novi će prijedlog uredbe ubrzo biti na javnom savjetovanju.

- **III. izmjene i dopune Prostornog plana SDŽ-a i Strateška procjena izmjena i dopuna plana**

Uključili smo se u javnu raspravu za izmjene i dopune Prostornog plana kao i Strateške procjene izmjene i dopuna. Nositelj izrade dokumenta bila je Splitsko-dalmatinska županija.

Radne skupine

- **Povjerenstvo za izradu Pravilnika o načinu obavljanja ribolova u zaštićenim područjima radi zaštite staništa, riba i drugih morskih organizama,**

Tijekom 2019. godine nije bilo aktivnosti povezanih s radom ovog Povjerenstva.

- **Radna grupa za unapređenje turističkog vrednovanja prirodne baštine**

Tijekom 2019. nije bilo održanih sastanaka ove radne grupe, osim što smo joj u siječnju dostavili popis planiranih aktivnosti Udruge Sunce Split povezanih s radom na održivom turizmu za 2019. godinu.

- **Radna grupa za unapređenje okolišne održivosti turizma Akcijskog plana razvoja zelenog turizma**

Tijekom 2019. nije bilo održanih sastanaka ove radne grupe, osim što smo joj u siječnju 2019. dostavili popis planiranih aktivnosti Udruge Sunce Split povezanih s radom na održivom turizmu za 2019. godinu.

- **Povjerenstvo za Marjan**

Povjerenstvo za Marjan osnovano je u veljači 2019. na poticaj građanske inicijative Za naš Marjan, Društva Marjan i Udruge Sunce Split. Cilj osnivanja povjerenstva je pronalaženje stručno-utemeljenog odgovora za suzbijanje zaraze potkornjakom u PŠ Marjan. Uz predstavnike udruga, članovi su Povjerenstva predstavnici Grada Splita, Instituta za jadranske kulture i melioraciju krša, Hrvatskog šumarskog instituta, Hrvatskih šuma i dr. U 2019. održan je niz sastanaka Povjerenstva. Međutim, unatoč pojedinim odlukama i smjernicama donesenim na sastancima Povjerenstva, smjernice i odluke nisu se u konačnici poštivale prilikom sanacije Marjana. Za sanaciju je bio nadležan Krizni stožer civilne zaštite grada Splita na temelju Odluke o proglašenju izravne opasnosti od elementarne nepogode uzrokovane potkornjakom.

- **Radna skupina za provedbu Plana gospodarenja otpadom grada Splita**

Radnoj skupini priključili smo se u listopadu 2019. zbog intenzivnih aktivnosti i komunikacije s Gradom povezanih s provedbom edukacije i informiranja javnosti u okviru projekta „Otpad nije

smeće“. Velik dio našeg angažmana u okviru ove Radne skupine vezan je uz zagovaranje uspostave boljeg sustava gospodarenja otpadom u gradu s naglaskom na odvojeno prikupljanje otpada te izgradnje kompostane za grad Split.

- **Povjerenstvo za Strategiju Grada Splita za 2030. i fokus grupe za tematska područja**

Krajem 2019. imenovani smo u Povjerenstvo za Strategiju Grada Splita za 2030. Međutim, u 2019. nisu održani sastanci Povjerenstva. U svrhu izrade Strategije, krajem godine sudjelovali smo i u radu Fokus grupe za turizam, kao i u Fokus grupi za otpad Strategije razvoja grada 2030.

Osim što smo sudjelovali na događanjima koja su opisana pod rezultatima projekata i usluga provedenih u okviru predstavljenih programa, u 2019. godini sudjelovali smo, bilo kao sudionici ili izlagači, i na sljedećim događanjima:

- „Okrugli stol 42. (tematske) sjednice Odbora za zaštitu okoliša i prirode Hrvatskoga sabora“ na temu mikroplastike u okolišu, u organizaciji Odbora za zaštitu okoliša i prirode Hrvatskog sabora (Matea Špika, 21. 2. 2019. u Zagrebu)
- konferencija „Održivo upravljanje pomorskim dobrom“ u organizaciji Pomorskog fakulteta iz Splita (Andrea Gizdić, 13. 5. 2019. u Splitu)
- „22. Dani volonterskog rada“ u organizaciji Volonterskog centra Udruge MI – Split (Lina Matijević, 25. 5. 2019. u Splitu)
- konferencija „Klima se mijenja“ u organizaciji Javne ustanove NP Brijuni, Zrinka Jakl u ulozi izlagača rezultata monitoringa livada posidonije u NP Brijuni (19. – 20. 3. 2019. na Brijunima)
- konferencija „Susret znanstvenika, stručnih djelatnika i studenata na temu zaštite okoliša u Republici Hrvatskoj“ u organizaciji Kemijsko-tehnološkog fakulteta iz Splita – „Dobra praksa ML projekta – uključivanje dionika“ (Matea Špika i Miranda Štimac u ulozi izlagača, 26. 4. 2019. u Splitu)
- Pravna grupa EEB-a (Ivana Krstulović Baković, u svibanj 2019. u Bruxellesu)
- konferencija „Mediteranski otoci: živi laboratorij za gospodarenje otpadom“ „Hrvatsko-francuski dijalog“, u organizaciji SMILO-a (Tea Kuzmičić Rosandić i Andrea Gizdić, u ulozi izlagača i sudionika, 26. 9. 2019. u Šibeniku)
- konferencija „Civilno društvo 2030. Hrvatska, Mediteran“ u organizaciji Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva (Gabrijela Medunić-Orlić, 24. – 25. 10. 2019. u Šibeniku)
- Konferencija i godišnja skupština EEB-a, u organizaciji EEB-a (Ivana Krstulović Baković i Andrea Gizdić, 17. – 20. 11. 2019. u Berlinu, Njemačka)
- okrugli stol „Je li moguć suživot morskih zaštićenih područja i sektora koji koriste morske resurse?“ u organizaciji WWF Adria (Ana Miletić, 12. 12. 2019. u Zagrebu)
- konferencija „3. Dani hrvatskog pomorstva i unutarnje plovidbe“ u organizaciji Ministarstva pomorstva, mora i infrastrukture (Tena Šarčević, 6. 12. 2019. u Splitu).

3. UNAPRJEĐIVANJE ORGANIZACIJE RADA I UPRAVLJANJA UDRUGOM

3.1. Razvoj upravljačkih i izvršnih struktura Udruge Sunce Split i jačanje upravljačkih praksi utemeljenih na principima dobrog upravljanja

U 2019. godini održana su ukupno dva sastanka Upravnog odbora, 15. 2. 2019. i 2. 8. 2019. Komunikacija sa članovima UO-a provodila se e-poštom i telefonski. Također, održane su i dvije redovne Skupštine 2. 9. 2019. i 20. 12. 2019.

3.2. Reorganizacija rada

U 2019. usvojena je nova Odluka o sistematizaciji radnih mjesa i plaćama zaposlenika koja je predviđela radna mjesta voditelja Odjela prava okoliša te voditelja Odjela za edukaciju i informiranje javnosti. Time je nastavljena reorganizacija rada te su, uz postojeće programe, osnovani i navedeni odjeli. Rezultati rada te funkcioniranja organizacije s novom organizacijskom shemom bit će jedan od korisnih *inputa* za novi ciklus strateškog planiranja koji će se provesti u 2020. godini. Također, 19. 12. 2019. usvojen je novi Pravilnik o radu Udruge Sunce Split koji je, između ostalog, dodatno razradio mogućnosti poticanja zaposlenika s ciljem smanjenja njihove fluktuacije. Usvojena je i nova Odluka o mogućnostima rada izvan ureda.

3.3. Financijsko planiranje

Sukladno obvezama koje proizlaze iz Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (NN 121/14), krajem 2018. godine izrađen je Financijski plan za 2019. godinu koji je usvojen na Skupštini održanoj 21. 12. 2018. Zbog specifičnosti financiranja Udruge, čiji rad i djelovanje ovisi o projektima, financijski plan za 2019. uključivao je plan za sredstva koja su odobrena za 2019. godinu kao i plan koji je uključivao i sredstva planirana kroz projekte poslane na razne natječaje. Također, u 2019. izrađen je Financijski plan za 2020. godinu koji je usvojen na Skupštini održanoj 20. 12. 2019.

4. EVALUACIJA RADA, EDUKACIJA I USAVRŠAVANJE ZAPOSLENIKA I VOLONTERA

Monitoring i evaluacija rada Udruge Sunce Split provodi se interno i kontinuirano. Također, po njihovu završetku, evaluiraju se projekti, ključne i značajnije aktivnosti, primjerice javna događanja, kao i rezultati provedbe volonterskih programa te provedbe programa društveno-korisnog učenja i stručne prakse. Na temelju evaluacija te ustanovljenih potreba Udruge Sunce Split, proizašlih iz aktivnosti i projekata, planiraju se daljnje aktivnosti te se uvode poboljšanja za aktivnosti koje se ponavljaju. Također, na temelju ovih nalaza planiraju se i potrebna usavršavanja zaposlenika i volontera kao i aktivnosti za jačanje ljudskih kapaciteta.

4.1. Stabilizacija tima i razvoj ljudskih potencijala i ciljanih kompetencija

Evaluacija rada zaposlenika nastavila se provoditi prema unaprijed utvrđenoj metodologiji koja se unaprjeđuje sukladno potrebama organizacije. Nastavila se provoditi i godišnja refleksijska radionica koja je održana za sve zaposlenike i ESS volontere Sunca 25. 11. 2019. godine. Također, 28. 6. 2019. održana je orientacijska radionica za novo zaposlene osobe i ESS volontere. Sve ove aktivnosti doprinose efikasnijoj provedbi aktivnosti Sunca, jačanju međuljudskih odnosa i tima.

Sudjelovanjem na okruglim stolovima, radionicama i sličnim događajima o zaštiti okoliša i prirode, kao i na aktivnostima povezanim s civilnom društvom općenito, na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini aktivno doprinosimo ovim događanjima, razvijamo odnose s postojećim suradnicima i partnerima i umrežavamo se s novim partnerima (vidi poglavlje 2.). Istovremeno su ova događanja prilika za stjecanje znanja i razmjenu iskustva među sudionicima. Dio aktivnosti edukacije zaposlenika povezan je sa sudjelovanjem na radionicama za projekte koje Udruga provodi. Također, dio je vezan uz edukaciju na specifičnim temama rada. Tijekom 2019. zaposlenici Udruge Sunce bili su uključeni u sljedeće edukacije i usavršavanja:

- „Nacionalni trening projekta IMPRECO – monitoring posidonije“ u organizaciji Javne ustanove MORE i KRŠ (Zrinka Jakl, 14. 2. 2019. u Splitu)
- studijski posjet na temu DRS-a i otpada (*deposit refund scheme*) (Andrea Gizdić, svibanj 2019. u Berlinu)
- „Radionica o provedbi istraživanja o sustavu procjene utjecaja zahvata na okoliš“ u organizaciji Zelene akcije i Fakulteta političkih znanosti iz Zagreba (Gabrijela Medunić-Orlić, 27. 5. 2019. u Zagrebu)
- „Seminar o društveno-korisnom učenju za zaštitu okoliša“ u okviru projekta „Modeliranje društveno-korisnog učenja za zaštitu okoliša“ u organizaciji Zelene akcije i Fakulteta političkih znanosti iz Zagreba (Gabrijela Medunić-Orlić u ulozi panelista i sudionika, 28. i 29. 5. 2019. u Zagrebu)
- „Radionica o kvalitativnoj analizi podataka“ u organizaciji Zelene akcije i Fakulteta političkih znanosti iz Zagreba (Gabrijela Medunić-Orlić i Andrea Gizdić, 14. 6. 2019.)

- Akademija poslovnih vještina, 1. radionica „Menadžerske vještine“ u organizaciji Act grupe i suradničke tvrtke Njuškalo (Gabrijela Medunić-Orlić, 17. 10. 2019. u Zagrebu)
- studijski posjet Albaniji u organizaciji Grada Splita (Ivana Krstulović Baković u ulozi sudionika, 5. – 8. 11. 2019.)
- seminar „Anchors away-mitigating antropogenic impacts on positonia meadows“, u organizaciji Europske komisije, DG Environment (Zrinka Jakl 20. – 22. 11. 2019. u Ateni, Grčka)
- „Tečaj permakulturnog dizajna“ u organizaciji udruge Permakultura Dalmacije (Gabrijela Medunić-Orlić, listopad i studeni 2019. u Splitu)
- Akademija poslovnih vještina, 2. radionica „Organiziranje“ u okviru Akademije u organizaciji Act grupe i suradničke tvrtke A1 (Gabrijela Medunić-Orlić, 5. 12. 2019. u Zagrebu)
- „Seminar za pravnike i policy officere o strateškom korištenju mehanizma *complainta*“ Europskoj komisiji u području zaštite prirode u organizaciji Udruge BIOM i BirdLife (Ivana Krstulović-Baković, Andrea Gizdić, Gabrijela Medunić-Orlić, 4. – 5. 12. 2019. u Zagrebu)
- „MedPAN training on mapping habitats, species and pressures in shallow coastal waters“ u organizaciji MedPAN mreže (Tena Šarčević 16. – 19. 9. 2019. u Nacionalnom parku Port Cros, Francuska)
- Akademija poslovnih vještina, 3. radionica „Odlučivanje“ u organizaciji Act grupe i suradničke Atlantic grupe (Gabrijela Medunić-Orlić, 12. 12. 2019. u Zagrebu)
- Akademija poslovnih vještina, 4. radionica „Komunikacije“ u organizaciji Act grupe i suradničke Agencije 404 (Gabrijela Medunić-Orlić, 13. 12. 2019. u Zagrebu).

5. LJUDSKI KAPACITETI I STRUKTURA UPRAVLJANJA

Rad i djelovanje Sunca ne bi bili mogući bez članova, volontera i zaposlenika Sunca. Tijela upravljanja Sunca čine Skupština, Upravni odbor, Predsjednica Upravnog odbora te Izvršna direktorica.

5.1. Članstvo

U Udrizi Sunce Split razlikujemo četiri vrste članstva: aktivno, pridruženo, podržavajuće i počasno. Ove vrste članstva razlikuju se po svojim pravima i obvezama. Aktivni članovi mogu biti birani u tijela Udruge te glasati na Skupštini. Statut Udruge također omogućuje učlanjenje maloljetnika, odnosno osoba starijih od 14 godina. Također, sukladno Statutu Udruge, osobe koje volontiraju u Udrizi trebaju se i učlaniti.

Ukupan broj članova na kraju 2019. godine je 286 (na kraju 2018. bio je 264). U 2019. učlanila su se 22 nova člana (u odnosu na 2018. godinu kada je učlanjeno 48 novih članova, 2017. kada su učlanjena 22 nova člana te 2016. kada su učlanjena 32 nova člana).

Prema komunikacijskom planu Udruge predviđeno je održavanje minimalno jedne aktivnosti godišnje za članove. Tako je 26. 10. 2019., u suradnji sa Splitskim skautskim zborom i u okviru akcije pošumljavanja *Boranka*, održana akcija na kojoj su sudjelovali zainteresirani članovi Sunca.

5.2. Upravni odbor

Upravni se odbor sastoji od tri vanjska člana i dva predstavnika zaposlenika. Izvršni direktor/ica sudjeluje u radu Upravnog odbora bez prava odlučivanja. U 2019. godini djelovao je drugi saziv Upravnog odbora ovog formata. Krajem 2019. započele su pripreme za provedbu natječaja za novog izvršnog direktora, kao i natječaja za članove upravnog odbora (budući da su mandati do 8. 4. 2020.).

Članovi UO-a u 2019. godini su:

1. **Zrinka Jakl**, dipl. ing. biologije i ekologije, Predsjednica Upravnog odbora, predstavnica zaposlenika
2. **Ivana Krstulović Baković**, mag. iur, predstavnica zaposlenika
3. **Marina Marković**, mag. polit., mag. integriranog upravljanja obalnim zonama, vanjska članica
4. **Andrijana Parić**, mag. soc. i profesorica filozofije, magistrica za lokalni razvoj – Zajednički magisterij Europske unije za područja u tranziciji, vanjska članica
5. **Marko Pećarević**, magistar konzervacijske biologije, vanjski član.

Izvršna direktorica je Gabrijela Medunić-Orlić, mag. chem i B. SC. znanosti okoliša.

5.3. Zaposlenici

U 2019. godini u Udrudi Sunce Split bilo je ukupno zaposленo 18 osoba. Međutim, na razini godine na puno radno vrijeme bilo je zaposleno 14,69 zaposlenika (za razliku od 11 osoba u 2018. godini) uzimajući u obzir skraćeno radno vrijeme pojedinih zaposlenika, rad na pola radnog vremena uz korištenje rodiljinog dopusta, datume zapošljavanja, odlaske na porodiljini i sl. Tijekom 2019. dvije su osobe prekinule radni odnos u Udrudi Sunce Split zbog prelaska na drugo radno mjesto, a jedna je osoba započela korištenje porodiljinog dopusta. Zaposlene su tri nove osobe.

Sljedeće osobe bile su zaposlene u 2019. godini i to na sljedećim radnim mjestima:

1. **Gabrijela Medunić-Orlić**, Mag. chem, B. Sc. znanosti okoliša, izvršna direktorica/voditeljica Programa zaštite okoliša i održivog razvoja, Ugovor na neodređeno, puno radno vrijeme
2. **Zrinka Jakl**, dipl. ing. biologije i ekologije, voditeljica Programa zaštite prirode, Ugovor na neodređeno, puno radno vrijeme
3. **Samanta Šećer**, mag. forenz., voditeljica financija, Ugovor na neodređeno, puno radno vrijeme, od svibnja 2015.
4. **Barbara Uvanović**, univ. bacc. oec., administrativno finansijska suradnica, do 1. 3. 2019. zaposlena uz potporu HZZ-a, sufinanciranje na gospodarskim djelatnostima (jednogodišnja potpora)
5. **Margita Radman**, mag. biol. et oecol., voditeljica Odjela za edukaciju i informiranje javnosti, Ugovor na neodređeno, rad na pola radnog vremena do 31. 1. 2019., a potom do 30. 11. 2019. na 6 sati zbog brige o djetetu i puno radno vrijeme u prosincu 2019.
6. **Ivana Krstulović Baković**, mag. iur., suradnica na Programu zaštite okoliša/pravnica, voditeljica Odjela prava okoliša, Ugovor na neodređeno, korištenje porodiljinog dopusta uz rad s polovicom radnog vremena do 7. 3. 2019., potom rad na puno radno vrijeme
7. **Matea Špika**, dipl. ing. biologije, *M.Sc. Management of Protected Areas*, voditeljica projekata u Programu zaštite prirode, Ugovor na neodređeno na puno radno vrijeme do 1. 6. 2019 kada odlazi na porodiljini dopust
8. **Tena Šćarević**, mag. oecol. et prot. nat., stručna suradnica na Programu zaštite prirode, dijelom zamjena za Mateu Špiku nakon odlaska na porodiljini, Ugovor na određeno od 30. 5. 2019.
9. **Tea Kuzmičić Rosandić**, mag.biologije i ekologije mora, stručna suradnica edukatorica, Ugovor na neodređeno, do 1. 4. 2019. zaposlena na 4 sata uz korištenje rodiljinog dopusta, potom do 1. 8. 2019. na 6 sati i od 1. 8. do kraja godine zaposlena na 8 sati
10. **Andrea Gizdić**, mag. iur., suradnica pravnica, voditeljica projekata, Ugovor na neodređeno, puno radno vrijeme
11. **Miranda Šimac**, mag. biologije i zemljopisa, suradnica edukatorica, Ugovor na određeno te potom Ugovor na neodređeno od 1. 1. 2019.
12. **Tihana Arapović**, dipl. ing biologije, stručna suradnica na programu/edukatorica, Ugovora na određeno, puno radno vrijeme
13. **Marin Spetić**, mag. soc., stručni suradnik za komunikacije i odnose s javnošću, Ugovor na određeno do 7. 5. 2019. (odlazak zbog prelaska na drugo radno mjesto)
14. **Vida Zrnčić**, mag. oecol. et prot. nat., stručna suradnica u Programu zaštite prirode, Ugovor na određeno, puno radno vrijeme
15. **Vedrana Franić**, mag. agr, voditeljica projekata u Programu zaštite prirode, Ugovor na određeno, do 15. 10. 2019. (odlazak zbog prelaska na drugo radno mjesto)
16. **Lina Matijević**, mag. biol. et oecol. mar., suradnica na projektima, Ugovor na određeno od 5. 11. 2018., puno radno vrijeme

-
- 17. **Tina Disopra Zalović**, dipl. novinarka, voditeljica odnosa i komunikacija, Ugovor na određeno od 18. 2. 2019., puno radno vrijeme
 - 18. **Ana Milić**, mag. oecol., stručna suradnica na Programu zaštite prirode, Ugovor na određeno od 7. 12. 2019., puno radno vrijeme.

5.4. Volonteri

Volonteri se u rad Udruge mogu uključiti ispunjavanjem obrasca iskaza interesa za volontiranjem kojeg mogu naći na mrežnoj stranici Udruge. Od 2019. godine obrazac je dostupan i na engleskom jeziku. Ovako, zainteresirani ulaze u bazu volontera te ih kontaktiramo kada se pojavi potreba za volonterima ili obavijestimo o postojanju natječaja za volontera. Također, prema Statutu Udruge, osobe koje volontiraju u Udrizi trebaju se u Udrugu i učlaniti. Kada tražimo dugoročne volontere i volontere na projektu često raspisujemo natječaje za volontera na našim mrežnim stranicama.

Volonteri su u 2019. godini bili uključeni u:

- **Program zaštite prirode**

Volonteri su sudjelovali na ronilačkim terenima i monitoringu morskog otpada u svrhu edukacije u sklopu projekta „LIFE Artina – Mreža za očuvanje morskih ptica u Jadranu“.

- **Program zaštite okoliša i održivog razvoja**

Volonteri su:

- sudjelovali u organizaciji i izvođenju javnog događanja povodom Dana planeta Zemlje u travnju 2019.
- sudjelovali u organizaciji u javnog događanja Splitske biciklijade povodom Međunarodnog dana bez automobila u rujnu 2019.
- pomagali pravnom odjelu na slučajevima *Zelenog telefona*
- sudjelovali na aktivnostima u sklopu provođenja *Dalmatia Green* programa (marketinške aktivnosti, osmišljavanje i organizacija edukacija, uvođenje novih sudionika u projekt).

- **Odjel za edukaciju i informiranje javnosti**

Volonteri su:

- na projektu ESF-a „VOLontraj za PRIRODU, VOLontraj za SEBE! – školski volonterski programi u zaštićenim područjima prirode“ sudjelovali u volonterskim akcijama, na edukativnim radionicama za učenike, izradivali izvještaje s radionica i volonterskih edukacija, vodili fotodokumentaciju sl.
- na ESF projektu „Praktično-Aktivno-Zajedno-Interdisciplinarno! – programi društveno-korisnog učenja za okoliš i održivi razvoj“ sudjelovali u mentoriranju grupe studenata i u ostalim edukativnim aktivnostima projekta te pružali organizacijsku i logističku potporu.

Volontiranje u sklopu EVS projekta

U Udrudi Sunce Split tijekom 2019. godine angažirana su dva EVS međunarodna volonteri na temelju projekta iz 2018. godine (projekt „Total Eco Dalmatia“). Ovi volonteri sudjeluju u edukacijskim i organizacijsko-logističkim aktivnostima prema opisima gore navedenih projekata, kao i ostalim obveznim aktivnostima za EVS volontere sukladno obvezama prema Agenciji za mobilnost i programe Europske unije (vidi poglavlje 2.4.).

Volontiranje u sklopu ESS projekta

U Udrudi Sunce Split tijekom 2019. godine angažirana su dva ESS međunarodna volonteri na temelju projekta iz 2019. (projekt „Solidarity for Dalmatia Green“). Nova dva volontera započela su svoj jednogodišnji, odnosno osmomjesečni angažman na temelju odobrenog projekta u 2019. godini. Ovi volonteri sudjeluju u edukacijskim i organizacijsko-logističkim aktivnostima prema opisima gore navedenih projekata kao i ostalim obveznim aktivnostima za ESS volontere sukladno obvezama prema Agenciji za mobilnost i programe Europske unije (vidi poglavlje 2.4.).

Ukupno je tijekom 2019. godine u Udrudi volontirala 81 osoba, a od toga 48 žena i 33 muškarca. Većina volontera bila je u dobi između 15 i 30 godina (76 volontera). Odrađeno je 4.039,15 volonterskih sati, što je povećanje broja sati za 6 % u odnosu na 2018. godinu (3.798,5 sati). Tako se i u 2019. godini nastavio trend povećanja udjela volonterskog rada u Udrudi Sunce Split, ali nešto blaži nego što je to bio u 2018. godini.

VOLONTIRANJE U UDRUZI SUNCE godina 2019.

81

Ukupan broj volontera uključenih u organizirano volontiranje unutar Udruge Sunce

Za jedan broj veće od prijašnje 2018. godine

4

volontera od ukupno 81, angažirana su kroz programe Evropska volonterska služba i Evropske snage solidarnosti
<https://www.europskesnagesolidarnosti.hr/>

4.039,15 SATI

Ukupan broj održanih volonterskih sati

72% ukupnog broja volonterskih sati su ostvarili 4 volontera angažirana kroz programe EVS i ESS

**Žene,
15-17 godina**

Najzastupljenija spolna i dobna kategorija ukupnog broja volontera

Žene: 60,5%
15-17 godina: 69,1%

120.452,77 HRK

Ukupan iznos troškova volontiranja za Udrugu Sunce

91,2% od ukupnog iznosa troškova je urošeno na volontere angažirane kroz programe EVS i ESS

133.291,95 HRK

Protuvrijednost ukupnog volonterskog rada u 2019. godini

Slika 19 Kvantitativni podaci o volontiranju u Udrudi Sunce Split u 2019. godini (arhiva Udruge)

Događaji koji su obilježili volontерstvo u Udrži Sunce Split u 2019. godini:

- Održana dvodnevna konferencija „Konferencija o školskim volonterskim programima u zaštićenim područjima prirode“ – završna konferencija projekta „VOLontiraj za prirodu, VOLontiraj za SEBE“ na kojoj su predstavljeni rezultati projekta te razmijenjena nacionalna i međunarodna iskustva o školskom volontiranju u prirodi. Konferencija je održana 11. i 12. 6. na Ekonomskom fakultetu u Splitu.
- Izdavanje i distribuiranje „Priručnika za razvoj školskog volontiranja u zaštićenim područjima prirode – VOLontiraj za PRIRODU, VOLontiraj za SEBE“.

Slika 20 Volonterska akcija u PP Vransko jezero 29. 4. 2019. (arhiva Udruge)

5.5. Programi društveno-korisnog učenja

U 2019. godini nastavili smo raditi na razvoju društveno-korisnog učenja za studentsku populaciju i to kroz dvogodišnji projekt „Praktično-Aktivno-Zajedno-Interdisciplinarno! – programi društveno-korisnog učenja za okoliš i održivi razvoj“ koji je započeo u ožujku 2018. godine, a sufinanciran je sredstvima Europskog socijalnog fonda (više o projektu u poglavlju 2.3.). Ukupno je u ovim programima bilo uključeno 26 studenata Kemijsko-tehnološkog, Filozofskog, Ekonomskog i Pravnog fakulteta. Programi društveno-korisnog učenja usmjereni su k povećanju sudjelovanja mladih u aktivnostima povezanim sa zaštitom okoliša i prirode s naglaskom na teme održivog turizma i održivog gospodarenja otpadom.

Neovisno od PAZII projekta, tri studenta Sveučilišnog odjela za studije mora tijekom 2019. održivali su stručnu prasku u Suncu u okviru Programa zaštite prirode.

Povodom 45 godina EFST-a, 26. 11. 2019. primili smo priznanje za suradnju i razvoj DKU-a na EFST-u.

U 2019. godini ne temelju sklopljenih ugovora nastavili smo djelovati kao nastavna baza za Pravni fakultet, Filozofski fakultet, Sveučilišni odjel za studije mora kao i prihvatna organizacija za stručnu praksu za studente Ekonomskog fakulteta

6. UMREŽAVANJE I PARTNERSTVA

Suradnja s udrugama na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini predstavlja osnovu našeg djelovanja. Kao i dosad, u rad mreža uključujemo se angažmanom u upravljačkim strukturama, razmjenom informacija, znanja i iskustva, jedinstvenim nastupom po pitanjima od zajedničkog interesa, vezano uz pitanja i probleme iz područja rada Udruge kao i rada organizacija civilnog društva. Pojedine mreže aktivne provode se iz godine u godinu, dok kod pojedinih mreža dolazi do razdoblja neaktivnosti. Donosimo pregled mreža u čiji smo rad uključeni te značajnije rezultate vezane uz rad pojedinih mreža u 2019. godini.

Lokalna razina

- **Povjerenstvo za Marjan**

Aktivnosti Povjerenstva opisane su u okviru poglavlja 2. 5.

- **Savjetodavno vijeće za okoliš**

Tijekom 2019. godine nije održan ni jedan sastanak Vijeća, što radi nedostatka sredstava što radi nemotiviranosti članova proizašle nemogućnošću da se sudjelovanjem na toj razini naprave promjene. Naime, tijekom rada Vijeća dio članova predstavnika Grada Splita i Županije prestao je sudjelovati na sastancima. Budući da je Udruga Sunce Split inicijator ovog Vijeća, u okviru strateškog planiranja planiranog u 2020., potrebno je evaluirati rad Vijeća te donijeti odluku o revitalizaciji ili gašenju.

Nacionalna razina

Mreža Zelenih telefona Hrvatske (Udruga Sunce Split član mreže od 1999. godine)

Tijekom 2019. godine koordinirali smo rad Mreže ZT-a. Zbog nedostatka financija MZT nije održao sastanak u klasičnoj formi, no održavani su redovni *Skype* sastanci i komunikacija preko liste e-pošte. Redovna komunikacija održavala se po potrebi putem liste e-pošte.

Zeleni forum (Udruga Sunce Split član ove mreže od 1999. godine)

Osim što je članica mreže Zeleni forum, Udruga Sunce Split je i član koordinacije koju čini deset udružica iz Mreže. Unutar ove mreže komunikacija se vršila na dnevnoj razini službenom listom e-pošte

Podržavamo rad Platforme 112

Za informiranje povezano uz razvoj i djelovanje civilnoga društva, zajednička zagovaranja te komunikaciju s udrugama članicama Platforme 112 koristimo zajedničku listu e-pošte. Tijekom 2019. ova platforma nije bila aktivna.

Međunarodna razina

EEB iz Bruxellesa (Udruga Sunce Split član ove mreže od 2006. godine)

Pravnica udruge Ivana Krstulović Baković sudjelovala je u svibnju 2019. na sastanku pravne grupe u okviru EEB-a te u aktivnostima podržavanja *position statementa* iz sfere rada koja se poklapa s radom Udruge Sunce Split. Također, pravnice Udruge, Ivana Krstulović Baković i Andrea Gizdić sudjelovale su na godišnjoj Skupštini mreže EEB-a i konferenciji od 17. do 20. 11. 2019. u Berlinu, Njemačka.

CEEweb iz Mađarske (Udruga Sunce Split član ove mreže od 2006. godine)

On-line alatima pratimo rad mreže i uključujemo se kada je to potrebno. Tijekom 2019. nismo značajnije sudjelovali u radu ove mreže.

AdriaPAN iz Italije (Udruga Sunce Split član ove mreže od 2009. godine)

Mreža funkcioniра kao on-line platforma za razmjenu informacija povezanih s upravljanjem zaštićenim područjima u Jadranskom moru te za pronalaženje partnera za projekte. On-line alatima pratimo rad mreže i uključujemo se kada je to potrebno. Tijekom 2019. nije bilo značajnijih aktivnosti povezanih s ovom mrežom.

MedPAN iz Francuske (Udruga Sunce Split član ove mreže od 2009. godine)

Mreža funkcioniра kao on-line platforma za razmjenu informacija povezanih s upravljanjem zaštićenim područjima u Sredozemlju, za pronalaženje partnera za projekte te za edukaciju i razmjenu iskustava. Udruga redovito sudjeluje u on-line komunikaciji te, prema mogućnostima, na godišnjoj konferenciji i Skupštini mreže. Zaposlenica Udruge sudjelovala je na treningu „MedPAN training on mapping habitats, species and pressures in shallow coastal waters“ u organizaciji ove mreže (vidi poglavljje 4.).

SEAS AT RISK, Bruxelles

Tijekom 2019. nastavljena je intenzivnija suradnja s ovom mrežom, povezanom s praćenjem javnih politika, razmjenom informacija i kontakata posebice za pitanja upravljanja morskim zaštićenim područjima, otpada iz mora, implementacije SUP direktive u državama članicama i održivog ribarstva.

BioNET - The Network of Biodiversity Related Civil Society Organizations in South-East Europe, 2019

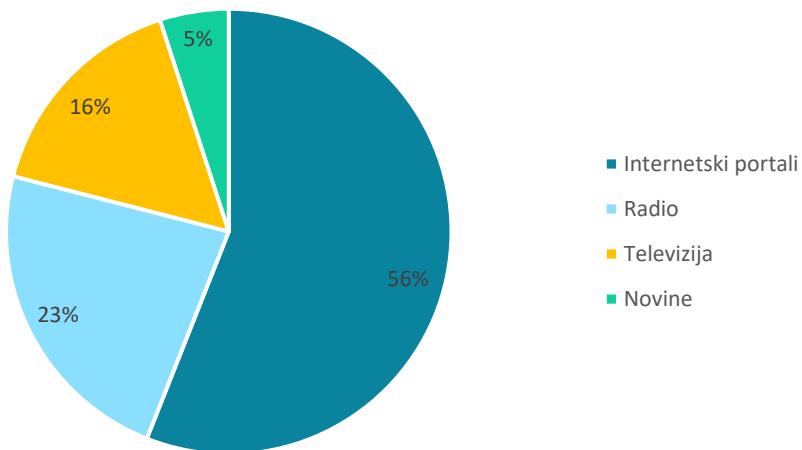
Kao jedna od 14 organizacija članica iz područja zaštite prirode i okoliša (INCA – Institute for Nature Conservation in Albania, PPNEA – Protection and Preservation of Natural Environment in Albania, Centre for Environmental Protection, Ornithological Society “Nase Ptice”, BIOM – Association BIOM, Bear Sanctuary, FINCH, MES – Macedonian Ecological Society, Green Home, CZIP – Centre for Protection and Research of Birds, MES – Montenegrin Ecological Society, DZPPS – Bird Protection and Study Society of Serbia, MIS – Youth Researchers of Serbia), Udruga Sunce Split formalnim partnerstvom surađuje u prijavljivanju i provedbi zajedničkih projekata. Suradnja te također odvija prijenosom informacija preko e-pošte u te razmjenom znanja i iskustva sudjelovanjem na radionicama, obukama, konferencijama, seminarima, javnim događanjima, studijskim posjetima i istraživanjem u Hrvatskoj i inozemstvu. Tijekom 2019. godine predstavnice Udruge (Zrinka Jakl i Vida Zrnčić) aktivno su sudjelovale u reviziji i doradi internih akata, u internoj komunikaciji među članicama, definiranju zajedničkih ciljeva mreže te uspostavi novog ustrojstva. Udruga je također sudjelovala na dvjema radionicama u Budvi (Crna Gora) i Bonnu (Njemačka). Cilj radionice u Budvi bio je naučiti i poboljšati odnose između medija i nevladinih udruga, dok je radionica u Bonnu održana u Deutsche Welle Institutu gdje su sudionici učili o boljoj komunikaciji, provedbi intervjeta, kratkih izjava, kampanja i predstavljanju mreže.

7. VIDLJIVOST I ODNOSI S JAVNOŠĆU

Kao i za 2018. godinu, i za 2019. napravljen je zaseban izvještaj komunikacijskih aktivnosti. Ovaj izvještaj predstavlja analizu podataka objavljivanja u medijima, na društvenim mrežama i na mrežnim stranicama Udruge Sunce Split. Za potrebe Izvještaja o radu donosimo bitnije dijelove izvještaja komunikacijskih aktivnosti za 2019. godinu.

U 2019. godini Udruga Sunce Split pojavila se u različitim medijima ukupno 295 puta sa svojim projektima, programima, aktivnostima, najavama događanja, stajalištima i sličnim. Ova brojka predstavlja povećanje od 132 % u odnosu na 2018. (127 pojavljivanja).

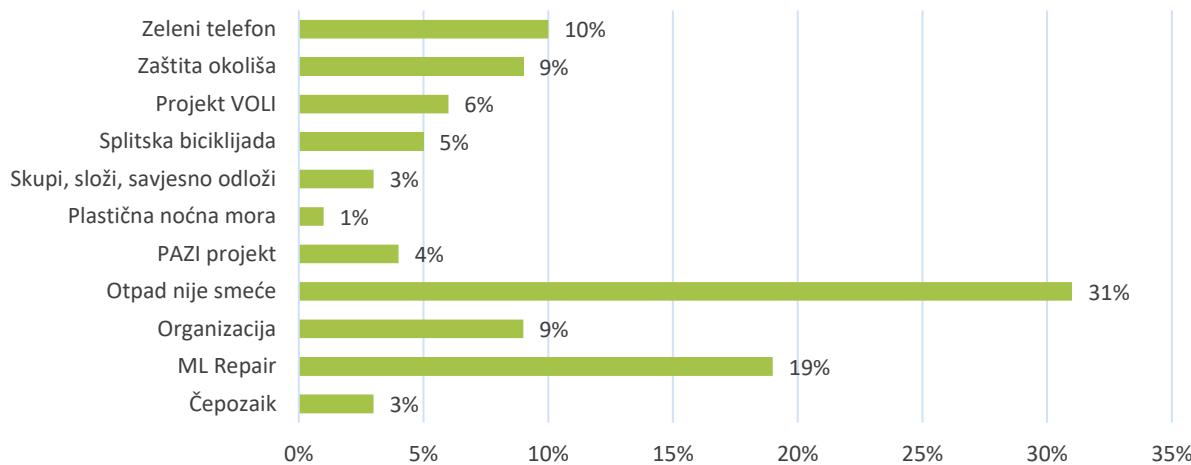
Kao i u 2018., i u 2019. od svih medijskih pojavljivanja najviše je bilo objava na različitim mrežnim portalima (165), zatim gostovanja u radio-emisijama i radio-programima (68) te televizijskim kanalima (47), a najmanje u tiskanim medijima poput novina (15) (Graf 1).

Graf 1 Prikaz postotaka medijskih pojavljivanja po tipovima

Brojka od 295 objava premašila je dosadašnja pojavljivanja u medijima posljednjih godina, odnosno brojku najvišeg pojavljivanja iz 2016. godine (194 objave).

Zastupljenost pojedinih projekata i tema u medijskom prostoru vidljiva je Graf 2.

Graf 2 Prikaz zastupljenosti pojedinih projekata i tema u medijskim pojavljivanjima

Osim objavama u medijima, značajnu vidljivost ostvarujemo objavama na vlastitim mrežnim i Facebook stranicama, javnim promocijama i događanjima, predstavljanjima, publikacijama, video-materijalima, ali i kroz mrežu suradnika i osobne kontakte. Uz osnovnu mrežnu i Facebook stranicu, Udruga Sunce Split u 2019. godini nastavila je administrirati još četiri mrežne stranice relevantne za aktivnosti i programe koje provodi:

- <http://www.sinjaj.hr/>
- <http://zastitamora.net/>
- www.dalmatia-green.com (namijenjena turistima)
- www.dalmatia-green.hr (namijenjena iznajmljivačima).

Na osnovnoj mrežnoj stranici Udruge Sunce Split (www.sunce-st.org) u 2019. godini objavljeno je ukupno 85 članaka (u odnosu na 48 u 2018.), prosječno 7 članaka mjesečno. Ukupan broj posjeta mrežne stranice Udruge u 2019. bio je 32572.

U 2019. godini, uz osnovnu Facebook stranicu Udruge Sunce Split, administrirali smo i Facebook stranicu interaktivne mape Sinjaj.hr (<https://www.facebook.com/sinjaj.hr/>) i Facebook stranicu Dalmatia Green projekta. Ukupno je na ovim Facebook stranicama tijekom 2019. objavljeno 827 objava.

Broj korisnika koji prate rad Udruge preko društvenih mreža na kraju 2019. godine iznosi ukupno 15265. Odnosno, 10308 pratitelj službene Facebook stranice Udruge Sunce Split, što predstavlja kontinuirano povećanje, i 4,293 pratitelj stranice Sinjaj.hr gdje se broj korisnika neznatno smanjio u odnosu na 2018. Važno je napomenuti da je moguće da se pratitelji preklapaju i da isti korisnik prati obje stranice. Dalmatia Green Facebook stranica na kraju 2019. imala je 664 pratitelja.

Ovisno o tematiki i opsegu, rezultate naših aktivnosti i projekata u okviru određene godine (kao npr. Izvještaj o radu Zelenog telefona ili Izvještaje u održanim Zelenim izletima) predstavljamo javnosti na spomenutim mrežnim i Facebook stranicama. Osim plasiranjem informacija na vlastitim mrežnim i Facebook stranicama, u skladu s mogućnostima sudjelujemo u nadopunjavanju stranice Mreže Zelenih telefona RH (<http://www.zeleni-telefon.org/>) koju trenutno administrira Udruga Žmergo iz Opatije.

Kako bi svoje ciljeve, projekte i aktivnosti redovito komunicirali s javnosti organiziramo javna događanja (opisana u poglavlju 2.) te sudjelujemo u, za Sunce, relevantnim javnim događanjima.

8. PRONALAŽENJE SREDSTAVA

8.1. Natječaji za bespovratna sredstva

Udruga Sunce Split prijavljuje se na gotovo sve Hrvatskoj i Udrizi dostupne natječaje Europske unije čiji se ciljevi poklapaju sa ciljevima Udruge Sunce Split kako bi osigurali financiranje, rad i djelovanje Udruge. Kako bi postigli što veću stabilnost nastojimo osigurati sredstva iz različitih izvora financiranja.

Tijekom 2019. godine prijavili smo sljedeće projekte na međunarodne, nacionalne i lokalne natječaje:

- **Con2Fish Social-ecological approach for sustainable management of Mediterranean fisheries – connecting societies, science and policy**; EU Interreg Mediterranean; Udruga Sunce Split kao partner; **nije odobren**
- **Projekt „Solidarity for Green Dalmatia“**, Europske snage solidarnosti/EVS; Udruga Sunce Split kao nositelj; **odobren**
- **Projekt „IZBOR – za budućnost okoliša RH“**; natječaj Europskog socijalnog fonda (UP. 04.2.1.08) Dobro upravljanje – Suradnja organizacija civilnoga društva i lokalnih vlasti na prevenciji korupcije i sukoba interesa u provedbi javnih politika; Udruga Sunce Split kao nositelj; **nije odobren zbog administrativne greške i planira se ponovna prijava**
- **Projekt „Empower Albanian ECSOs in Promoting Natura 2000“**; prijavljen na natječaj *Support to civil society organisations for the implementation of capacity building actions to increase policy dialogue and awareness on european integration process*; Udruga Sunce Split kao partner udruzi INKA iz Albanije; **nije odobren**
- **Projekt „Building Albanian ECSOs capacity on EU Nature – related policies“** prijavljen na natječaj *Civil Society Facility and Media Programme 2018 – 2019/Strengthening Policy dialogue in reform processes and EU Integration in Albania*; Udruga Sunce Split kao partner organizaciji *Institute for Nature Conservation in Albania*; **nije odobren**
- **Projekt „Innovative Exploitation of Adriatic Reefs in Order to Strengthen Blue Economy – ADRIREEF“**; sufinanciranje projekta odobrenog na natječaju EU 2014 – 2020 Interreg V-A Italy – Croatia CBC Programme, od strane Ureda za udruge Vlade RH, a u okviru javnog poziva za podnošenje prijava za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva ugovorenih u okviru programa Europske unije i inozemnih fondova za 2019. godinu; Udruga Sunce Split kao partner; **odobren**
- **Projekt „Ecosystem Approach to Fisheries for the Adriatic Region, FAIRSEA“**; sufinanciranje projekta odobrenog na natječaju EU 2014 – 2020 Interreg V-A Italy – Croatia CBC Programme, od strane Ureda za udruge Vlade RH, a u okviru javnog poziva za podnošenje prijava za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva ugovorenih u okviru programa Europske unije i inozemnih fondova za 2019. godinu; Udruga Sunce Split kao partner, **odobren**
- **Projekt „Safe Anchoring and Seagrass Protection in the Adriatic Sea – SASPAS“**; sufinanciranje projekta odobrenog na natječaju EU 2014 - 2020 Interreg V-A Italy – Croatia CBC Programme, od strane Ureda za udruge Vlade RH, a u okviru javnog poziva za podnošenje prijava za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva ugovorenih u okviru programa Europske unije i inozemnih fondova za 2019. godinu; Udruga Sunce Split kao partner, **odobren**

- **Projekt "Eko-etno Dalmacija 365";** prijavljen na natječaj Ministarstva turizma; sufinanciranje programa i projekta strukovnih udruga u turizmu i/ili ugostiteljstvu u 2019.; Udruga Sunce Split kao nositelj, a partneri Ekološka udruga Krka Knin i LAG Zagora; **nije odobren**
- **Projekt „Zeleni telefon“;** prijavljen na Natječaj za prijavu programa i projekata udruga iz područja zaštite prirode i zaštite okoliša na području Splitsko-dalmatinske županije za 2019. godinu; Udruga Sunce Split kao nositelj; **odobren**
- **Projekt „Waste Watch Initiative“;** prijavljen na natječaj Francuske ambasade Strengthening Franco-Croatian Partnerships Among Civil Society Organizations; Udruga Sunce Split kao nositelj, a partner SMILO; **nije odobren**
- **Projekt „Zeleni telefon“;** prijavljen na natječaj C&A Inspiring World; Udruga Sunce Split kao nositelj, **odobren**
- **Projekt „Održiva učenička poduzeća u hrvatskim srednjim školama – zelena poduzeća promiču održivo poduzetničko razmišljanje i djelovanje mladih ljudi u Hrvatskoj“;** prijavljen na natječaj Deutsche Bundesstiftung Umwelt; Udruga Sunce Split kao partner njemačkoj organizaciji DGU; **odobren**
- **Projekt „Promoviranje obnovljive energije vjetra i očuvanja okoliša putem jedriličarskog modelarstva za djecu i mlađe/Prošireni program tehničke kulture jedriličarskog modelarstva“;** u 2019. prijavljen na natječaj Grada Splita; Udruga Sunce Split partner Jedriličarskom klubu Zenta; **odobren**
- **Projekt „BUDI AKTIVAN – RE(BI)CIKLIRAJ“;** prijavljen na natječaj Čistoće d.o.o. Split, Udruga Sunce Split kao nositelj, **odobren**
- **Projekt „Zeleni telefon“;** prijavljen na natječaj „Demokratizacija – Natječaj za prijavu projekata od interesa za Grad Split“; Udruga Sunce Split kao nositelj; **nije odobren**
- **Projekt „Plastic smart cities committed to „zero plastic leakage into the sea by 2030“ in one local coastal municipality in Croatia; odobren** od strane WWF Mediterranean; Udruga Sunce Split kao partner i nositelj projekta u Hrvatskoj; nositelju projekta WWF Mediterranean
- **Projekt „Adriatic Seabird Guardians“; odobren** od strane fondacije Serge; Udruga Sunce Split kao partner nositelju projekta Udruzi BIOM.

Uz navedene projekte koji su odobreni za provedbu tijekom 2019. odobreni su nam i sljedeći projekti odaslati na natječaj u 2018. godini:

- **Projekt „CirkTurizam – cirkularno za održivi turizam“;** prijavljen na javni natječaj (ZO 2/2018) za sufinanciranje projekata zaštite okoliša organizacija civilnoga društva (udruga) Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost; Udruga Sunce Split kao nositelj projekta; partneri Kreativna udruga *Shabby chic* i TZ *Dugi otok*
- **Projekt „Plastična (noćna) mora“;** prijavljen na javni natječaj (ZO 2/2018) za sufinanciranje projekata zaštite okoliša organizacija civilnoga društva (udruga) Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost; Udruga Sunce Split kao nositelj projekta; partneri HGSS Split i Udruga *Geopark Vis*.

8.2. Društveno poduzetništvo i samofinanciranje

Tijekom 2019. godine koristili smo sljedeće oblike samofinanciranja u Udrudi:

Izrada planova upravljanja, strateških dokumenata, stručnih studija, mišljenja i izvješća

Sljedeće usluge su pružane i opisane unutar 2. poglavlja:

- vanjski stručnjak za konzultacije s upraviteljima zaštićenih morskih područja u sklopu projekta *PHAROS4MPAS*
- studija istraživanja podmorja u području ekološke mreže Stonski kanal
- osmišljavanje i vođenje provedbe volonterskih programa za Nacionalni park *Mljet*
- izrada Akcijskog plana za upravljanje posjećivanjem u značajnom krajobrazu „Sjeverozapadni dio Dugog otoka“ (APUP)
- istraživanje podmorja područja Rt Rukavac i Rt Marčuleti
- monitoring livada morske cvjetnice *Posidonia oceanica* u Parku prirode *Telašćica*.

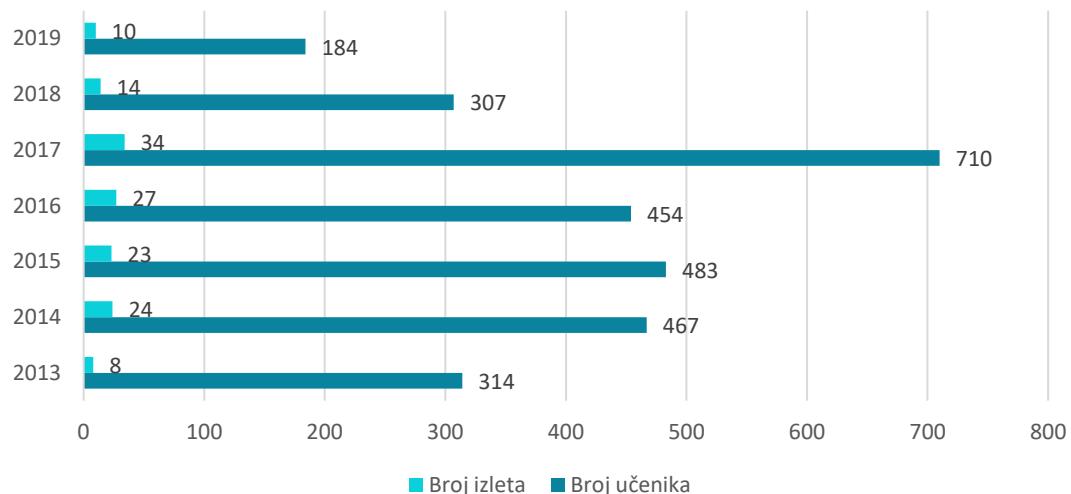
Organizacija javnih događanja, edukacija i izrada informativno-edukativnih materijala

- Provedene su izobrazno-informativnih aktivnosti u sklopu projekta „Otpad nije smeće!“ (KK.06.3.1.07.0011) za Grad Split.
- Provedena je usluga izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom „Skupi, složi, savjesno odloži“ za Grad Makarsku.
- U sklopu projekta „Eko zeko i otočić“ za nositelja općinu Šolta izrađen je koncept i sadržaja za: letke za sve građane, letke i naljepnice za turiste, brošure za žene i umirovljenike, plakate za sve građane.
- Izrađen je koncepta i sadržaj informativnih plakata, letaka i bojanki na temu odvojenog prikupljanja otpada za Grad Kaštela.
- Provedene su aktivnosti u okviru Programa izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom, projekt „Učimo gospodariti otpadom“, za Grad Metković.
- Održane su edukativne radionice za djecu i organizirano je natjecanja u školama projektom „Ekozeco i otočić“ za nositelja općinu Šolta.

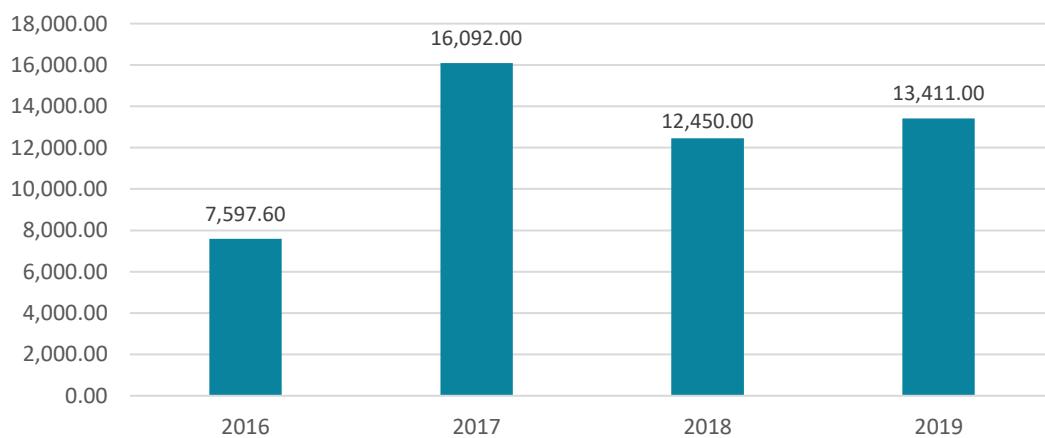
Zeleni izleti – radionice u prirodi pod edukativnim vodstvom Udruge Sunce Split

Zeleni izleti educiraju učenike u prirodi, o prirodi i njenim ekosustavima, omogućavaju učenicima razumijevanje prirode i povezivanje s prirodom, služe za stjecanje znanja o vrijednostima ekosustava, upoznaju učenike s principima ekološki odgovornog ponašanja i potiču ih na prakticiranje ekološki odgovornog ponašanja u svakodnevnom životu pridonoseći tako odgoju i obrazovanju za održivi razvoj. Provedba Zelenih izleta započela je u školskoj godini 2012./2013., a broj održanih izleta mijenja se (Grafički prikaz 3.) s obzirom na različite faktore. Tijekom 2019. godine izleti su se održavali u partnerstvu s turističkom agencijom Lavanda d.o.o. dok su za dio izleta škole samostalno osigurale prijevoz. U 2019. godini održano je 10 izleta, od čega su tri bila nagradna, a na kojima je sudjelovalo 184 učenika te 12 nastavnika. Vidljiv je pad broja sudionika u odnosu na 2017. i 2018. godinu. Međutim, iako je manji broj sudionika, prihodi su veći nego u 2018. godini. Prihodi od Zelenih izleta iznosili su 13,411,00 HRK, dok su u 2018. iznosili 12,450,00 HRK, u 2017. 16.092,00 HRK te u 2016. 7.597,60 HRK (Grafički prikaz 4.).

Osim Zelenih izleta pružali smo usluge edukacije na temu održivog gospodarenja otpadom (vidi poglavlje 2. 4.).

Graf 3 Prikaz održanih Zelenih izleta i uključenih učenika 2013 – 2019)

Graf 4 Prihodi od Zelenih izleta po godinama 2016. – 2019.

Slika 21 Brošura Zelenih izleta

Članarine

Tijekom 2019. godine članarina je iznosila 30 HRK za studente, umirovljenike i nezaposlene te 70 HRK za zaposlene. Ukupan prihod od članarina pravnih (*Dalmatia Green* program) i fizičkih osoba prikazan je u donjoj tablici. Ukupno se u *Dalmatia Green* program u 2019. učlanilo 16 novih članova.

Tablica 1 Iznosi članarina tijekom 2019. godine

Članarine	Ukupni iznos prihoda članarina
Članarine za 2019. godinu	3.360,00 HRK
Članarine građana za Sunce	2.160,00 HRK
Članarine za Dalmatia Green program Udruge Sunce Split (članarine pravnih osoba/turističkih objekata)	1.200,00 HRK

Spomenutim samofinancirajućim aktivnostima (pružanje intelektualnih i stručnih usluga, organizacija edukacija i javnih događanja, izrada edukativno-informativnih materijala, Zeleni izleti, članarine) finansijski učinak u 2019. godini vidljiv je u Tablici 2. Ukupni prihodi u 2019. godini iznose 3.685.201,00 HRK.

Tablica 2 Prikazi prihoda samofinancirajućih aktivnosti iz 2019. godine

Vrsta prihoda	Iznos prihoda
Zeleni izleti	13.411,00 HRK
Dalmatia Green	8.761,00 HRK
Edukacije	100.280,00 HRK
Intelektualne i stručne usluge	549.778,70 HRK
Ukupni prihodi od pružanja usluga	672.231,00 HRK

Udio samofinanciranja u 2019. godini iznosi 18,24 %. U 2019. udio samofinanciranja porastao je gotovo tri puta u odnosu na 2018. (6,60 %) i 2017: (6,77 %). Narastao je ukupan prihod od usluga, međutim, narastao je i ukupan godišnji prihod Udruge.

Također, istaknuli bismo kako smo tijekom 2019., točnije 1. 10. 2019., zbog ostvarene vrijednosti obavljenih usluga veće od 300.000,00 HRK, ušli u sustav PDV-a. Naime, u studenom 2018. donesen je novi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 106/18) koji u članku 15. definira novi pojam malog poreznog obveznika uzimajući u obzir vrijednost isporuke dobara ili obavljenih usluga i u tekućoj godini (prethodno se samo gledalo je li vrijednost tih prihoda bila veća od 300.000 HRK u prethodnoj godini). Ovo je izazvalo i određene teškoće u naplati PDV-a za ugovore za usluge koje su sklopljene ranije, a nisu predviđale PDV. Isti smo trebali platiti iz sredstava previđenih za obavljanje usluge.

Napomenuli bi kako smo bili svjesni ove mogućnosti prilikom prijave na nekoliko natječaja za usluge putem sustava elektroničke nabave, međutim nismo imali opciju označiti mogući ulazak u sustav PDV-a (jedine opcije bile su ili jesmo ili nismo u sustavu). Također, prilikom ugovaranja dobivenih usluga moguća naplata PDV-a priopćena je naručitelju te su se s pojedinim naručiteljima, s kojima je to bilo moguće, definirali ugovori koji su ostavili mogućnost kasnije naplate PDV-a.

9. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJ

U Tablici 3. prikazani su: popis projekata koji su se provodili tijekom 2019. godine, popis donatora, razdoblje provedbe te iznos sredstava koji se odnosi na cijelo razdoblje provedbe.

Tablica 3 Popis projekata koji su se provodili u 2019. godini

Projekt	Glavni nositelj	Glavni donatori	Razdoblje provedbe	Ukupna vrijednost projekta za cijelo razdoblje provedbe
<i>ML-REPAIR („REducing and Preventing, an integrated Approach to Marine Litter Management in the Adriatic Sea“)</i>	CA' Foscari Fakultet, Sveučilište u Veneciji	EU u okviru 2014 – 2020 <i>Interreg V-A, Italy – Croatia CBC Programme</i> i Vladin ured za udruge	1. 1. 2018. – 30. 6. 2019.	Ukupni iznos projekta je 1.007.093,20 EUR, od čega Program financira ukupno 856.029,20 EUR.
				Ukupan odobren iznos proračuna projekta za Udrugu Sunce Split je 134.485,00 EUR pri čemu je potrebno osigurati 15 % sufinanciranja. Ured za udruge Vlade RH odobrio je sufinanciranje u iznosu od 14.120,93 EUR.
„Plastična (noćna) mora“	Udruga Sunce Split	Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost	12. 6. 2019. – 12. 2. 2020.	Ukupni iznos projekta je 83.348,00 HRK od čega FZOEU sufinancira 40 % (33.339,20 HRK). Projekt najvećim dijelom predstavlja sufinanciranje projekta <i>ML Repair</i> .

Projekt	Glavni nositelj	Glavni donatori	Razdoblje provedbe	Ukupna vrijednost projekta za cijelo razdoblje provedbe
<i>LIFE Artina - „Mreža za očuvanje morskih ptica u Jadranu“/„Seabird conservation network in the Adriatic“</i>	Udruga BIOM	LIFE Program Europske unije, Ured za udruge Vlade RH, Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost	1. 9. 2018. – 31. 8. 2023.	Doprinos Programa LIFE Europske unije: 1.152.832 EUR (60 % ukupnog proračuna projekta). Projekt sufinanciraju: Ured za udruge, Vlada Republike Hrvatske (74.204,80 EUR) te Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost (301.700,34 HRK). Ukupan odobren iznos proračuna projekta za Udrugu Sunce Split je 461.488,00 EUR pri čemu Sunce treba osigurati 184.579,00 EUR sufinanciranjem (40 %).
„Adriatic Seabird Guardians“ – „Čuvari morskih ptica“	Udruga BIOM	Fondacija Serge (djelomično sufinanciranje s <i>LIFE Artina</i> projektom)	1. 5. 2019. – 20. 4. 2022.	26.520,00 EUR
„Innovative Exploitation of Adriatic Reefs in Order to Strengthen Blue Economy – ADRIREEF“	Grad Ravenna (Comune di Ravenna) 1. 12. 2018. – 31. 5. 2021.	EU u okviru 2014 – 2020 Interreg V-A, Italy – Croatia CBC Programme	1. 12. 2018. – 31. 5. 2021.	Ukupni iznos projekta je 2.814.830,00 EUR, od čega Program financira ukupno 2.392.605,50 EUR. Ukupan odobren iznos proračuna projekta za Udrugu Sunce Split je 135.430,00 EUR pri čemu Sunce treba osigurati 20.314,5 EUR sufinanciranjem (15 %).
„Uspostava modela zajedničkog upravljanja malim gospodarskim ribolovom u Sredozemlju“	WWF Adria	The Foundation Ocean	1. 9. 2017. – 31. 8. 2022. (ugovor Udruge Sunce Split, 1. 8. 2018. – 31. 7. 2022.)	21.000,00 EUR (ugovor Udruge Sunce Split)
„SUSHI DROP – SUStainable fISHeries wlth DROnes data Processing“	Sveučilište u Bologni – Laboratorij za biologiju mora i ribarstvo, Fano	EU, Europski fond za regionalni razvoj u okviru Interreg V-A IT-HR CBC Programa (Prioritetna os 3 – Environment & cultural heritage)	1. 1. 2019. – 30. 6. 2021.	Ukupni proračun projekta: 1.7000.000,00 EUR. Sredstva programa (ERDF): 1.450.000,00 EUR. Ukupni proračun za Sunce: 71.200,00 EUR od čega je potrebno osigurati 10.680,00 EUR sufinanciranjem.

Projekt	Glavni nositelj	Glavni donatori	Razdoblje provedbe	Ukupna vrijednost projekta za cijelo razdoblje provedbe
„SASPAS – Safe Anchoring and Seagrass Protection in the Adriatic Sea“	<i>Municipality of Monfalcone</i>	EU, Europski fond za regionalni razvoj u okviru Interreg V-A IT-HR CBC Programa (Prioritetna os 3- <i>Environment & cultural heritage</i>)	1. 1. 2019. – 30. 6. 2021.	Ukupni proračun projekta: 1.906.100,00 EUR. Sredstva programa (ERDF): 1.620.185,00 EUR. Ukupni proračun za Sunce: 152.400,00 EUR, od čega je potrebno osigurati 22.860,00 EUR sufinanciranjem. Ured za udruge Vlade RH u 2019. odobrio je 70 % sredstva preostalog iznosa sufinanciranja, odnosno 16.002,00 EUR.
„FAIRSEA – Fisheries in the Adriatic Region – a Shared Ecosystem Approach“	<i>Instituto Nazionale di Oceanografia e Geofisica Sperimentale – OGS</i>	EU, Interreg V-A IT-HR CBC Programa (Prioritetna os 1- <i>Blue innovation</i>).	1. 1. 2019. – 28. 2. 2021.	Ukupni proračun projekta: 2.060.000,00 EUR (ERDF + Nacionalno sufinanciranje). Sredstva Programa: 1.751.000 EUR (ERDF). Ukupni proračun za Sunce: 105.000,00 EUR od čega je potrebno osigurati 15.750,00 EUR sufinanciranjem. Ured za udruge Vlade RH u 2019. odobrio je 70 % sredstva preostalog iznosa sufinanciranja, odnosno 11.025,00 EUR.
„CirkTurizam – cirkularno za održivi turizam“	Udruga Sunce Split	Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost	12. 6. 2019. – 12. 2. 2020.	Ukupan proračun projekta iznosi 98.660,32 HRK od čega je iznos sufinanciranja FZOEU-a 39.464,13 HRK (40%).
„BUDI AKTIVAN – RE(BI)CIKLIRAJ“	Udruga Sunce Split	Čistoća d.o.o. Split	19.7. 2019. – 19. 7.2020.	40.000,00 HRK
„Zeleni telefon“	Udruga Sunce Split	Splitsko-dalmatinska županija	1. 1. 2019. – 18. 11. 2019.	Iznos odobren za Udrugu Sunce Split: 7.500,00 HRK.
„Zeleni telefon“	Udruga Sunce Split	C&A	20. 5. 2018. – 1. 5. 2019.	Iznos odobren za Udrugu Sunce Split: 117.300,00 HRK.
„Zeleni telefon“	Udruga Sunce Split	C&A	1.9. 2019. – 1. 9. 2020.	118.943,00 HRK

Projekt	Glavni nositelj	Glavni donatori	Razdoblje provedbe	Ukupna vrijednost projekta za cijelo razdoblje provedbe
„Sudjeluj u održivom razvoju – edukacija i informiranje o prioritetima u gospodarenju otpadom i odvojenom prikupljanju u gradu Splitu i okolicu za 2018. godinu“	Udruga Sunce Split	Čistoća d.o.o., Split	23. 4. 2018. – 23. 4. 2019.	35.000,00 HRK
„Total Eco Dalmatia“	Udruga Sunce Split	EU, Erasmus+ program	1. 10. 2018. – 31. 12. 2019.	18.252,00 EUR
„Solidarity for Green Dalmatia“	Udruga Sunce Split	EU, Europske snage solidarnosti	1. 8. 2019. – 31. 12. 2020.	19.294,00 EUR
„VOLontraj za PRIRODU, VOLontraj za SEBE! – školski volonterski programi u zaštićenim područjima prirode“	Udruga Sunce Split	EU, Europski socijalni fond	26. 8. 2017. – 26. 8. 2019.	Ukupna vrijednost projekta iznosi 1.211.473,25 HRK pri čemu bespovratna sredstva iznose 1.039.516,75 HRK.
„Praktično-Aktivno-Zajedno-Interdisciplinarno! – programi društveno-korisnog učenja za okoliš i održivi razvoj“	Udruga Sunce Split	EU, Europski socijalni fond	19. 3. 2018. – 19. 3. 2020.	Ukupni je iznos projekta 1.272.288,34 HRK pri čemu sufinanciranje kroz ESF iznosi 1.025.450,89 HRK.

U Tablici 2 prikazani su: popis usluga koje su se provodile tijekom 2019. godine, popis naručitelja, razdoblje provedbe te iznos sredstava koji se odnosi na cijelo razdoblje provedbe. Zbog ostvarene vrijednosti isporuke dobara ili obavljenih usluga manje od 300.000,00 HRK u 2018. godini, Udruga Sunce Split do 1. 10. 2019. godini nije bila u sustavu PDV-a. S obzirom na novi propis i na premašenost ovog iznosa, tijekom rujna 2019., 1. 10. 2019. ušli smo u sustav PDV-a.

Tablica 4 Popis usluga koje su se provodile u 2019. godini

Projekt	Glavni nositelj	Glavni donatori	Razdoblje provedbe	Ukupna vrijednost projekta za cijelo razdoblje provedbe
Vanjski stručnjak za konzultacije s upraviteljima zaštićenih morskih područja u sklopu projekta <i>PHAROS4MPAS</i>	PAP/RAC	PAP/RAC u sklopu projekta <i>PHAROS4MPAS</i>	9. 7. 2018. – 8. 7. 2019.	42.000,00 HRK
Studija istraživanja podmorja u području ekološke mreže HR3000163 – Stonski kanal	Dubrovačko-neretvanska županija		17. 12. 2018. – 17. 12. 2019.	58.000,00 HRK
Osmišljavanje i vođenje provedbe volonterskih programa za Nacionalni park <i>Mljet</i>	Javna ustanova <i>NP Mljet</i>		20. 5. 2019. – 20. 3. 2020.	70.500,00 HRK
Izrada Akcijskog plana za upravljanje posjećivanjem u značajnom krajobrazu „Sjeverozapadni dio Dugog otoka“ (APUP)	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Zadarske županije – <i>Natura Jadera</i>		13. 2. 2019. – 31. 12. 2019.	82.000,00 HRK
Istraživanje podmorja područja HR3000162 – Rt Rukavac i Rt Marčuleti	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Dubrovačko-neretvanske županije		11. 6. 2019. – 29. 11. 2019.	38.000,00 HRK

Projekt	Glavni nositelj	Glavni donatori	Razdoblje provedbe	Ukupna vrijednost projekta za cijelo razdoblje provedbe
Usluga Monitoring livada morske cvjetnice <i>Posidonia oceanica</i> u Parku prirode Telašćica	Javna ustanova Park prirode Telašćica		12. 3. 2019. – 12. 3. 2019.	40.800,00 HRK
Provđba izobrazno informativnih aktivnosti u sklopu projekta „Otpad nije smeće!“ KK.06.3.1.07.0011 za Grad Split	Grad Split	EU Kohezijski fond	12. 4. 2019. – 2. 3. 2020.	238.000,00 HRK
Provđba aktivnosti u okviru Programa izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom, projekt „Učimo gospodariti otpadom“ za Grad Metković	Grad Metković	EU Kohezijski fond	24. 9. 2018. – 24. 5. 2019.	51.630,00 HRK
Usluga provđbe izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom „Skupi, složi, savjesno odloži“ za Grad Makarsku	Grad Makarska	EU Kohezijski fond	18. 2. 2019. – studeni 2019.	117.350,00 HRK
Edukativne radionice za djecu i organizacija natjecanja u školama – projekt "Ekozeko i otočić" za nositelja Općinu Šolta	Općina Šolta	EU Kohezijski fond	7. 3. 2019. – 31. 5. 2019.	110.800,00 HRK
Izrada koncepta i sadržaja: letaka za sve građane, letaka i najljepnica za turiste, brošura za žene i umirovljenike, plakata za sve građane – projekt „Ekozeko i otočić“ za nositelja Općinu Šolta	Općina Šolta	EU Kohezijski fond	7. 3. 2019 – 31. 5. 2020.	14.800,00 HRK
Izrada koncepta i sadržaja informativnih plakata, letaka i bojanki na temu odvojenog prikupljanja otpada za Grad Kaštela	Grad Kaštela		6. 5. 2020. – 26. 5. 2020.	14.000,00 HRK
Dalmatia Green certificiranje	turistički objekti/iznajmljivači	turistički objekti/iznajmljivači	1. 1. 2019. – 31. 12. 2019.	8.761,00 HRK
Zeleni izleti	škole	škole/učenici	tijekom 2019.	13.411,00 HRK

Ostvareni prihodi Udruge u 2019. godini	Iznosi prihoda
stranih izvora (inozemnih vlada i međunarodnih organizacija)	70.260 HRK
stranih izvora (EU fondova)*	2.412.491HRK
proračuna, državni	33.339 HRK
proračuna, lokalni	7.500 HRK
proračuna Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva	236.776 HRK
vlastitih prihoda ostvarenih obavljanjem dopuštenih djelatnosti	672.231 HRK
donacija poslovnog sektora RH	188.583 HRK
članarina	3.360 HRK
donacija građana/grajanki RH	22.098 HRK
ostalo (prihodi od prodaje, refundacija i sl.).	38.563 HRK
Ukupni ostvareni prihodi Udruge u 2019. godini	3.685.201 HRK
Ostvareni rashodi Udruge	Iznosi prihoda
plaće, naknade i doprinose za zaposlenike	1.950.070 HRK
naknade zaposlenicima za pokrivanje troškova službenih putovanja, radionica, seminara	236.376 HRK
naknade konzultantima i suradnicima (strani i domaći) i osobama izvan radnog odnosa (naknada, autorski i ugovori o djelu + putni troškovi)	131.634 HRK
troškove volontera	77.244 HRK
rashode za usluge (zakupnina, telefon, održavanje i sl.)	546.923 HRK
materijalne troškove	141.563 HRK
intelektualne i osobne usluge (ugovori, knjigovodstveni servis, student servis i dr.)	308.306 HRK
ostale rashode (članarine, donacije, bankarske usluge, amortizacija i dr.).	248.479 HRK
Ukupno ostvareni rashodi Udruge u 2019. godini	3.640.595 HRK

*Napomena: odnosi se na sredstva dobivena po projektima iz Interreg Italy Croatia, EVS, ESS, Life i ESF programa (u izvještaju o prihodima i rashodima knjiženo na državni proračun/institucije i tijela EU/pravne osobe za EU projekte – ovisno o isplatitelju sredstava)